

महाराष्ट्र विधानपरिषद

दुसरे अधिवेशन, २०२०

तारांकित प्रश्नोत्तरांची यादी

सोमवार, दिनांक २४ फेब्रुवारी, २०२० / फाल्गुन ५, १९४१ (शके)

- (१) उद्योग, खनिकर्म, मराठी भाषा मंत्री
- (२) कामगार, राज्य उत्पादन शुल्क मंत्री
- (३) ऊर्जा मंत्री
- (४) इतर मागासवर्ग, सामाजिक व शैक्षणिक मागास प्रवर्ग, विमुक्त जाती, भटक्या जमाती आणि विशेष मागास प्रवर्ग कल्याण, खार जमिनी विकास, आपत्ती व्यवस्थापन, मदत व पुनर्वसन मंत्री
- (५) वने, भूकंप पुनर्वसन मंत्री
- (६) आदिवासी विकास मंत्री
- (७) सहकार, पणन मंत्री
- (८) सामाजिक न्याय व विशेष सहाय्य मंत्री

यांचे प्रभारी विभाग

प्रश्नांची एकूण संख्या - ६०

संरक्षक बंधान्याची (जि.रायगड) दुरुस्तीची कामे न झाल्यामुळे शेत जमिनीत कांदळवन निर्माण झाल्याबाबत

(१) * ८७१ श्री.जयंत पाटील : तारांकित प्रश्न क्रमांक ४७७९९ ला दिनांक १७ जून, २०१९ रोजी दिलेल्या उत्तराच्या संदर्भात सन्माननीय खार जमिनी विकास मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) रायगड जिल्ह्यातील खारभूमी विभागाच्या कार्यक्षेत्रातील शासकीय व खाजगी जमिनीवरील नादुरुस्त असलेल्या संरक्षक बंधान्यांची दुरुस्तीची कामे न केल्यामुळे बांधांना मोठ्या प्रमाणात भेगा पडल्यामुळे समुद्राचे खारे पाणी

सतत भातशेतीत येऊन तेथे कांदळवन निर्माण झाले असून सन १९८२ पासून तालुक्यात एकूण ३६ खारभूमी योजनांच्या ७६१३.९८ हेक्टर आर. क्षेत्रापैकी सुमारे ३०१६.६२ हेक्टर आर. इतके क्षेत्रातील शेत जमिनी नापीक झाल्या आहेत, हे खरे आहे काय,

(२) असल्यास, जलसंपदा विभागाचे मुख्य अभियंता यांच्या समवेत झालेल्या बैठकीमध्ये खारभूमी विभागाने गेल्या ३२ वर्षात बांधांच्या नुतनीकरणासाठी अंदाजपत्रकेच सादर केली नसल्याचे माहे नोव्हेंबर, २०१६ मध्ये वा त्यादरम्यान निदर्शनास आले आहे, हे ही खरे आहे काय,

(३) असल्यास, शेत जमिनीत उगवलेली कांदळवने अबाधित राखून पर्यटन विकास, खेकडा संवर्धन प्रकल्प अशा योजना राबविल्या तर भविष्यात रायगड जिल्ह्यातील खारभूमी विभागातील भात पिकांचे उत्पन्न नष्ट होण्याची शक्यता नाकारता येणार नाही, हे ही खरे आहे काय,

(४) असल्यास, उक्त प्रकरणी शासनाने चौकशी करून भात शेतीत उगवलेले कांदळवने साफ करून पुन्हा भात शेती योग्य जमीन करण्यासाठी कोणती उपाययोजना केली वा करण्यात येत आहे,

(५) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री.विजय वडेटीवार : (१) हे अंशतः खरे आहे.

अलिबाग तालुक्यात बृहत आराखड्यानुसार ३६ खारभूमी योजना असून सदर योजनांचे पुनःप्रापित क्षेत्र ५९९१ हे. इतके आहे. यापैकी पाच खारभूमी योजनांचे १०५० हे. क्षेत्र बाधित झालेले आहे.

(२) हे खरे नाही.

खारभूमी विभागाने गेल्या ३२ वर्षात रायगड जिल्ह्यातील बृहत आराखड्यातील १६५ शासकीय योजनांपैकी नविन १८ योजनांची बांधकामे तसेच बोर्डकाळात पूर्ण झालेल्या ११६ योजनांपैकी ८६ योजनांची नुतनीकरणाची कामे अशी एकूण १०४ कामे पूर्ण केली आहेत. तसेच ८ योजनांची कामे प्रगतिपथावर असून ८ योजनांची अंदाजपत्रके तयार करणेचे काम क्षेत्रियस्तरावर प्रगतीत आहे.

(३) खारभूमी विकास कामांची उद्दिष्ट शेत जमिनीचे भरतीच्या पाण्यापासून संरक्षण करणे असल्याने खारभूमी क्षेत्रात पर्यटन विकास, खेकडा संवर्धन करणे याबाबत प्रश्न उद्भवत नाही.

(४) शासन परिपत्रक महसूल व वन विभाग संकिर्ण-१०/२००५/प्र.क्र.८८/ज-१, दिनांक २१ ऑक्टोबर, २००५ अन्वये खाजगी अथवा शासकीय जमिनीवरील कांदळवनाची तोड करण्यावर निर्बंध आहेत.

(५) प्रश्न उद्भवत नाही.

राज्यातील शेतकऱ्यांच्या सरसकट कर्जमाफीबाबत

(२) * १०५५ श्री.विनायकराव मेटे, श्री.रामदास आंबटकर, प्रा.अनिल सोले, श्री.नागोराव गाणार, श्री.गिरीशचंद्र व्यास, श्री.शरद रणपिसे, श्री.अशोक ऊर्फ भाई जगताप, अॅड.हुस्नबानू खलिफे, श्री.रामहरी रुपनवर, डॉ.सुधीर तांबे, श्री.आनंदराव पाटील, श्री.जनार्दन चांदूरकर, प्रा.जोगेन्द्र कवाडे, आर्कि.अनंत गाडगीळ, श्री.अमरनाथ राजूरकर, डॉ.वजाहत मिर्झा, अॅड.निरंजन डावखरे, डॉ.परिणय फुके, श्री.प्रविण दरेकर, श्री.सदाशिव खोत, श्रीमती स्मिता वाघ, श्री.विलास पोतनीस, श्री.खवाजा बेग, श्री.हेमंत टकले, श्री.किरण पावसकर, श्री.आनंद ठाकूर, श्री.अनिल भोसले : सन्माननीय सहकार मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) राज्यातील दिनांक १ एप्रिल, २०१५ ते दिनांक ३० सप्टेंबर, २०१९ पर्यंतच्या थकीत कर्जदार शेतकऱ्यांना रुपये २ लाखापर्यंत पीक कर्ज माफ करण्याचा निर्णय शासनाने घेतल्याचे दिनांक २३ डिसेंबर, २०१९ रोजी वा त्यासुमारास निदर्शनास आले असून हिवाळी अधिवेशन, २०१९ मध्ये राज्यातील शेतकऱ्यांना २ लाख रुपयांपर्यंतचे सरसकट कर्जमाफ करण्याची घोषणा करण्यात आली तसेच महात्मा जोतिराव फुले कर्जमुक्ती योजना २०१९ मध्ये मध्यम व दिर्घमुदत कर्जांच्या माफीचा आणि २ लाखाच्या वरील रकमेचा उल्लेख नाही, हे खरे आहे काय,

- (२) असल्यास, यवतमाळ जिल्ह्यातील फुलसावंगी, महागाव आदि ठिकाणच्या ५ हजार शेतकऱ्यांना शासनाकडून जाहीर करण्यात आलेल्या महात्मा जोतिराव फुले शेतकरी कर्जमाफी योजनेचा लाभ मिळाला नसल्याचे माहे डिसेंबर, २०१९ मध्ये वा त्यासुमारास निदर्शनास आले असून नियमित कर्जफेड करणाऱ्या शेतकऱ्यासाठी कुठलाही लाभ देय नसल्याचे माहे जानेवारी, २०२० मध्ये वा त्यादरम्यान निदर्शनास आले आहे, नियमित कर्जफेड करणाऱ्या शेतकऱ्यासाठी इतर कोणती योजना राबविण्यात येणार आहेत तसेच सरसकट कर्जमाफी न झाल्यामुळे लाखो शेतकऱ्यांमध्ये अविश्वासाची भावना निर्माण झाली असून शेतकऱ्यांना कोणत्याही अटी व शर्ती शिवाय सरसकट कर्जमाफी देण्याचे आश्वासन शासनाने देऊनही सरसकट कर्जमाफी न दिल्याने शेतकऱ्यांनी आंदोलने केली आहेत, हे ही खरे आहे काय,
- (३) असल्यास, यवतमाळ जिल्ह्यातील सहकारी संस्था व जिल्हा मध्यवर्ती बँकेवर शासनाचे नियंत्रण नसल्यामुळे सहकारी संस्था व जिल्हा बँकेचे अधिकारी शेतकऱ्यांना योजनेच्या लाभापासून वंचित ठेवीत असल्याच्या तक्रारी शेतकऱ्यांनी शासनाकडे केल्या आहेत, हे ही खरे आहे काय,
- (४) असल्यास, कर्जमाफी करण्याच्या निर्णयाचे स्वरूप काय आहे, कर्जमाफीचा लाभ राज्यातील किती शेतकऱ्यांना मिळणार आहे, त्यासाठी किती निधी उपलब्ध करण्यात आला आहे, त्याबाबत शासनाने संपूर्ण यादी तयार केली आहे काय, सदरहू मदतीची रक्कम शेतकऱ्यांच्या खात्यात केव्हापर्यंत जमा करण्यात येणार आहे,
- (५) असल्यास, याबाबत शासनाने चौकशी करून शेतकऱ्यांना पीक कर्जमाफी देण्याबाबत कोणती कार्यवाही केली वा करण्यात येत आहे,
- (६) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री.शामराव ऊर्फ बाळासाहेब पाटील : (१) अंशतः खरे आहे.

हिवाळी अधिवेशन, २०१९ मध्ये मा.मुख्यमंत्री यांनी महात्मा जोतिराव फुले शेतकरी कर्जमुक्ती योजनेची घोषणा केली. त्यानुसार दिनांक ०१/०४/२०१९ ते दिनांक ३१/०३/२०१९ पर्यंत उचल केलेल्या अल्पमुदत पीक कर्जाची/अल्पमुदत पीक कर्जाचे पुनर्गठन/फेरपुनर्गठन केलेल्या कर्जाची दिनांक ३०/०९/२०१९ रोजी मुद्दल व व्याजासह थकीत व परतफेड न झालेली रक्कम

रुपये २.०० लाखापर्यंत असलेल्या कर्जखात्यास रुपये २.०० लाखापर्यंत कर्जमुक्तीचा लाभ देण्याबाबत दिनांक २७/१२/२०१९ रोजी शासन निर्णय निर्गमित करण्यात आलेला आहे. त्यामध्ये मध्यम व दिर्घमुदत कर्जाचा आणि २.०० लाखावरील अल्पमुदत पीक कर्जाचा समावेश करण्यात आलेला नाही.

(२) अंशतः खरे आहे.

महात्मा जोतिराव फुले शेतकरी कर्जमुक्ती योजना २०१९ अंतर्गत कर्जखात्यांची माहिती बँकांमार्फत पोर्टलवर अपलोड करण्याची प्रक्रिया सुरु असून सदर योजनेचा लाभ देण्याकरीता पात्र शेतकऱ्यांची यादी पोर्टलवर अद्याप प्रसिध्द करण्यात आलेली नाही. त्यामुळे यवतमाळ जिल्ह्यातील फुलसावंगी, महागाव आदि ठिकाणच्या ५ हजार शेतकऱ्यांना शासनाकडून जाहीर करण्यात आलेल्या महात्मा जोतिराव फुले शेतकरी कर्जमुक्ती योजनेचा लाभ माहे डिसेंबर, २०१९ मध्ये देण्याचा प्रश्न उद्भवत नाही.

शेतकऱ्यांनी तसेच संस्थांनी शासनाकडे निवेदने सादर करून रुपये २.०० लाखावरील रक्कमेबाबत कर्जमाफी तसेच नियमित कर्ज परतफेड करणाऱ्यांना लाभ देण्याची मागणी केली आहे. शासनाने दिनांक १५/०१/२०२० च्या शासन निर्णयान्वये अल्पमुदत पीक कर्ज व अल्पमुदत पीक कर्जाचे केलेले पुनर्गठित/फेर पुनर्गठित कर्ज यांची रुपये २.०० लाखापेक्षा जास्त थकबाकीची रक्कम असलेल्या खातेदारांना तसेच अल्पमुदतीच्या पीक कर्जाची नियमितपणे परतफेड करणाऱ्या खातेदारांना योग्य समर्पक योजनेद्वारे दिलासा देण्यासंदर्भात अभ्यास करून शिफारशी करण्यासाठी मंत्रिमंडळ उपसमिती गठीत केली आहे.

(३) नाही.

सदर योजनेच्या निकषांनुसार लाभास पात्र असलेल्या शेतकऱ्यास कर्जमाफीच्या लाभापासून वंचित ठेवित असल्याच्या तक्रारी प्राप्त झाल्या नाहीत तथापी महात्मा जोतिराव फुले शेतकरी कर्जमुक्ती योजना २०१९ अंतर्गत शेतकऱ्यांना कर्जमुक्तीचा लाभ देण्याची प्रक्रिया अद्याप सुरु झाली नसल्याने शेतकऱ्यांना या योजनेच्या लाभापासून वंचित ठेवण्याचा प्रश्न उद्भवत नाही.

(४) व (५) दिनांक ०१/०४/२०१५ ते दिनांक ३१/०३/२०१९ पर्यंत उचल केलेल्या अल्पमुदत पीक कर्जाची/अल्पमुदत पीक कर्जाचे पुनर्गठन/फेरपुनर्गठन केलेल्या कर्जाची दिनांक ३०/०९/२०१९ रोजी मुद्दल व व्याजासह थकीत व परतफेड न झालेली रक्कम रुपये २.०० लाखापर्यंत असलेल्या कर्जखात्यास रुपये २.०० लाखापर्यंत कर्जमुक्तीचा लाभ देण्यात येणार आहे. सुमारे ३९.०० लाख कर्जखात्यांना त्यांचे कर्जखात्यात असलेल्या थकीत रकमेपर्यंत कर्जमुक्तीचा लाभ होणार आहे. मार्च, २०२० पासून लाभाची रक्कम शेतकऱ्यांच्या कर्जखात्यात जमा करण्याची कार्यवाही सुरु होणार आहे.

(६) प्रश्न उद्भवत नाही.

ठाणे महानगरपालिका हद्दीतील श्रीनगर येथील आयप्पा मंदिराच्या वन क्षेत्रात पायाभूत सुविधा नसल्याबाबत

(३) * ७४८ श्री.रविंद्र फाटक : सन्माननीय वने मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) ठाणे महानगरपालिका हद्दीतील श्रीनगर येथील आयप्पा मंदिराच्या मागील बाजूस असलेल्या वन क्षेत्रात मोठ्या प्रमाणात पायाभूत सुविधांचा अभाव असून याठिकाणी मोठ्या प्रमाणात पर्यटक येत असतात, हे खरे आहे काय,

(२) असल्यास, उक्त वन क्षेत्रात पायवाटा, रस्ते, सार्वजनिक शौचालये व अन्न पदार्थांची विक्री इ. सोयीसुविधा पुरविल्यास पर्यटनाला चालना मिळून महसुलात वाढ होण्याच्यादृष्टीने शासनाने किती निधीची तरतूद करून पायाभूत सुविधा उपलब्ध करून देण्यासंदर्भात कोणती कार्यवाही केली वा करण्यात येत आहे,

(३) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री.संजय राठोड : (१), (२) व (३) संजय गांधी राष्ट्रीय उद्यानाच्या येऊर वन परिक्षेत्रातील मौजे पाचपाखाडी, सर्वे क्रमांक ५१९ लगत आयप्पा मंदिर असून सदर मंदिराच्या पश्चिमेकडील भाग भारतीय वन अधिनियम, १९२७ अंतर्गत अधिसूचित राखीव वन तसेच वन्यजीव संरक्षण अधिनियम, १९७२ अंतर्गत

“राष्ट्रीय उद्यान” म्हणून वन्यजीवांकरीता संरक्षित क्षेत्रामधील आहे. सबब या ठिकाणी पायवाटा, रस्ते, सार्वजनिक शौचालये व अन्न पदार्थांची विक्री इ. सोयी सुविधांच्या वनेतर कामांकरीता वन (संवर्धन) अधिनियम, १९८० अंतर्गत प्रस्ताव सादर करून केंद्र शासनाची पुर्व अनुमती प्राप्त करून घेणे आवश्यक आहे. तसेच राष्ट्रीय उद्यानाच्या संरक्षित क्षेत्रातील कामांकरीता राष्ट्रीय वन्यजीव मंडळाच्या स्थायी समितीची परवानगी प्राप्त करून घेणेही अनिवार्य ठरणार आहे. तथापि, सद्यःस्थित याबाबतचा प्रस्ताव वन विभागाकडे प्राप्त झालेला नाही.

लोकशाहीर अण्णाभाऊ साठे यांच्या घाटकोपर येथील स्मारकाबाबत

(४) * ६२१ आर्कि.अनंत गाडगीळ, श्री.रामहरी रुपनवर, अॅड.हुस्नबानू खलिफे, डॉ.वजाहत मिर्झा, प्रा.जोगेन्द्र कवाडे, श्री.विक्रम काळे, श्री.हेमंत टकले, श्री.सतिश चव्हाण, डॉ.सुधीर तांबे : तारांकित प्रश्न क्रमांक ४७९५० ला दिनांक २१ जून, २०१९ रोजी दिलेल्या उत्तराच्या संदर्भात सन्माननीय सामाजिक न्याय मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) शासनाने अण्णाभाऊ साठे यांचे निवासस्थान असलेल्या घाटकोपरच्या चिरागनगर येथे स्मारक उभारण्याचा निर्णय सन २०१७ मध्ये वा त्यादरम्यान घेतला असून सदरहु स्मारकाचे काम राज्य शासनाच्या अनास्थेमुळे प्रत्यक्षात येण्यापुर्वीच अडचणीत आले असून या स्मारकाचे कामकाज मार्गी लावण्याकरीता गोवंडी, मुंबई येथे थाटण्यात आलेले सुसज्ज कार्यालय भाडे थकल्याने बंद असल्याचे दिनांक २७ मार्च, २०१९ रोजी वा त्यासुमारास निदर्शनास आले, हे खरे आहे काय,

(२) असल्यास, या स्मारकाच्या कामाकरीता ३०० कोटीपेक्षा अधिक खर्च अपेक्षित असून गोवंडीच्या अर्जुन सेंटरमध्ये समितीचे १९ कर्मचाऱ्यांसहित कार्यालयही थाटण्यात आले मात्र कामावर हजर झाल्यापासून या कर्मचाऱ्यांना वेतनही मिळाले नाही तसेच शासनाकडून निधीच मिळत नसल्याने या कार्यालयातील फर्निचर, लेखन साहित्य, वीज, दूरध्वनीची बिले थकीत आहे तसेच चार महिन्यापासून कार्यालयाचे भाडेही थकीत झाल्याने कार्यालयाला

टाळे ठोकल्याने कर्मचारी कार्यालयाबाहेर बसून कामे करीत आहेत याबाबत वारंवार शासनाशी पत्रव्यवहार करूनही याबाबत शासन आवश्यक कार्यवाही करीत नाही हे लक्षात घेता शासनाकडून या प्रकरणी कोणती आवश्यक कार्यवाही केली वा करण्यात येत आहे,

(३) असल्यास, उपरोक्त प्रकरणी शासनाने चौकशी करून लोकशाहीर अण्णा भाऊ साठे यांचे आंतरराष्ट्रीय दर्जाचे स्मारक उभारण्यासाठी पुरेशा प्रमाणात निधी देण्याबाबत तसेच सदर समितीच्या कार्यालयातील कर्मचाऱ्यांचे थकीत वेतन देण्याबाबत कोणती उपाययोजना केली वा करण्यात येत आहे,

(४) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री.धनंजय मुंडे : (१) सदर स्मारक झोपडपट्टी पुनर्वसन प्रकल्पांतर्गत हाती घेण्यात येत असून स्मारक समितीने भाड्याच्या जागेवर सुरु केलेल्या कार्यालयाचे एप्रिल, २०१८ ते नोव्हेंबर, २०१९ पर्यंतचे भाडे देण्यात आलेले आहे.

(२) स्मारक समितीला त्यांचे मागणीनुसार बार्टीमार्फत आजअखेर कार्यालयीन जागेचे भाडे, स्टेशनरी, कॉम्प्यूटर, वाहनभाडे, कार्यालयीन खर्चाची रक्कम, विद्युत देयक, दूरध्वनी देयक, EPABX खरेदी इत्यादी बाबींसाठी रुपये ९१,९८,९२१/- इतकी रक्कम अदा करण्यात आली आहे.

(३) सदर प्रकरणी शासनाने दिनांक २६/०७/२०१९ रोजीच्या शासन निर्णयान्वये स्मारक उभारण्याचे काम झोपडपट्टी पुनर्वसन प्राधिकरण व म्हाडा किंवा शिवशाही पुनर्वसन प्रकल्पांतर्गत करण्याचे निश्चित केले असून प्रकल्पाचे "विकासक" म्हणून झोपडपट्टी पुनर्वसन प्राधिकरण (SRA) असल्याचे घोषित केले आहे.

(४) प्रश्न उद्भवत नाही.

नवी मुंबईत अनधिकृत वीज वापर करणाऱ्यांविरोधात कारवाई करण्याबाबत

(५) * ८४९ श्री.प्रविण दरेकर, श्री.प्रसाद लाड : सन्माननीय ऊर्जा मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) नवी मुंबई प्रकल्प संपादित भूमीवर श्री.किशोर हरी पाटील यांनी केलेल्या अनधिकृत बांधकामासाठी अनधिकृतरीत्या वीज वापर करित असल्याबाबत श्री.शशीकांत रा. पाटील, रा.उरण कोट, ता.उरण, जि.रायगड यांनी माहे सप्टेंबर, २०१३ पासून आतापर्यंत सातत्याने अधीक्षक अभियंता, महाराष्ट्र राज्य विद्युत वितरण कंपनी मर्यादित, सं.व सु. मंडळ, वाशी, प्रादेशिक कार्यकारी संचालक-१, महावितरण, कल्याण, मुख्य अभियंता, महावितरण कल्याण परिमंडळ, कल्याण, अध्यक्ष, ग्राहक कल्याण सल्लागार समिती, मा.उपमुख्यमंत्री आदींकडे लेखी निवेदनाव्दारे तक्रारी केल्या आहेत, हे खरे आहे काय,

(२) असल्यास, अनधिकृत वीज वापर करण्याच्याविरुद्ध कारवाई करण्याचे टाळून त्यांना अधिकृत वीज जोडणी देण्याची कृती करणाऱ्या उपकार्यकारी अभियंत्याविरुद्ध कारवाई करण्याबाबत लेखी अर्ज श्री.शशीकांत रा. पाटील यांनी मुख्य अभियंता, महाराष्ट्र राज्य विद्युत वितरण कंपनी मर्यादित, भांडुप नागरी परिमंडळ यांचेकडे केला असता, याबाबत सखोल चौकशी करून त्याचा सविस्तर अहवाल ७ दिवसात पाठविण्यात मुख्य अभियंत्यांनी अधीक्षक अभियंता, महाराष्ट्र राज्य विद्युत वितरण कंपनी मर्यादित, वाशी मंडळ, वाशी यांना त्यांचे पत्र क्र. मुअ/भांनाप/मासं/गोप/२७४, दिनांक ०९ एप्रिल, २०१४ रोजीच्या पत्रान्वये आदेश दिले होते, हे ही खरे आहे काय,

(३) असल्यास, सदर आदेशाची अंमलबजावणी झालेली नसल्याने विरोधी पक्षनेता, महाराष्ट्र विधानसभा यांनी प्रधान सचिव (ऊर्जा), ऊर्जा विभाग यांना पत्र क्र. विरोधी पक्षनेता/व्हीआयपी/८४९६, दिनांक ०३/०२/२०१८ चे पत्राव्दारे निदर्शनास आणून दिले आहे, हे ही खरे आहे काय,

(४) असल्यास, उपरोक्त प्रकरणी शासनाने चौकशी करून कोणती कारवाई केली वा करण्यात येत आहे,

(५) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

डॉ. नितिन राऊत : (१) हे खरे आहे.

(२) हे खरे आहे.

(३) हे खरे आहे.

(४) सदर तक्रारीच्या अनुषंगाने महावितरण कंपनीने चौकशी केली असून, सिडकोने संपादित केलेल्या सर्वे नं. २४/१ जमीनवर सिमेंट पत्र्याचे साधे घर असून या ठिकाणी श्रीमती लिला गजानन शिंदे यांनी सन २००३ मध्ये वीज जोडणीकरीता अर्ज केला असता, महावितरणने (MSEB) आवश्यक त्या कागदपत्रांची तपासणी व पूर्तता करून श्रीमती लिला गजानन शिंदे यांना दिनांक २४/११/२००३ रोजी विजेची जोडणी देण्यात आलेली आहे. त्याचा ग्राहक क्र. ०२५५४०००९६०३/१ असा आहे व सदर ग्राहक नियमितपणे वीज बिल भरणा करीत आहे.

सदर वीज जोडणी महावितरणच्या नियमानुसार अधिकृतपणे दिलेली असल्यामुळे महावितरणच्या अभियंत्यावर कोणतीही कारवाई करण्यात आलेली नाही, असे क्षेत्रिय कार्यालयाने कळविले आहे.

(५) प्रश्न उद्भवत नाही.

अनुसूचित जातीतील तरुणांना भाजीविक्रीसाठी पुरविण्यात आलेल्या गाड्याबाबत

(६) * २९० डॉ. (श्रीमती) मनिषा कायंदे : सन्माननीय सामाजिक न्याय मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) खडवली (ता.शहापूर, जि.ठाणे) येथील मैदानात लोकशाहीर अण्णाभाऊ साठे आर्थिक विकास महामंडळाच्या माध्यमातून बेरोजगार अनुसूचित जातीतील तरुणांना भाजी विक्रीसाठी पुरविण्यात यावयाच्या तीन कोटी रुपयांच्या ४१ गाड्या गंजलेल्या अवस्थेत पडून असल्याचे माहे जानेवारी, २०२० मध्ये वा त्यादरम्यान निदर्शनास आले, हे खरे आहे काय,

(२) असल्यास, भाजी विक्रीसाठी दिलेल्या तीन कोटी रुपयांच्या गाड्या गेली चार वर्षे बंद अवस्थेत असल्याने त्या गाड्या भंगारात विकण्याची परिस्थिती निर्माण झाली आहे, हे ही खरे आहे काय,

(३) असल्यास, कोट्यवधी रुपये खर्च करून खरेदी केलेल्या गाड्यांच्या अवस्थेबाबत शासनाने चौकशी केली आहे काय, चौकशीत काय आढळून आले, त्यानुसार संबंधितांवर कोणती कारवाई केली वा करण्यात येत आहे,

(४) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री.धनंजय मुंडे : (१) होय, हे खरे आहे.

(२) होय, हे खरे आहे.

(३) यासंदर्भात दिनांक १४/०१/२०२० रोजी बैठक घेण्यात येऊन पुढील कार्यवाहीचे निर्देश देण्यात आले आहेत.

(४) प्रश्न उद्भवत नाही.

विमुक्त जाती व भटक्या जमाती आश्रमशाळेतील शिक्षक व शिक्षकेतर कर्मचाऱ्यांना सातवा वेतन आयोग लागू करणेबाबत

(७) * ११७४ श्री.बाळाराम पाटील, श्री.दत्तात्रय सावंत, श्री.विक्रम काळे, श्री.श्रीकांत देशपांडे, श्री.किशोर दराडे, डॉ.सुधीर तांबे : सन्माननीय विमुक्त जाती, भटक्या जमाती आणि विशेष मागास प्रवर्ग कल्याण मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) राज्यातील विमुक्त जाती व भटक्या जमाती आश्रमशाळेतील प्राथमिक व माध्यमिक शाळेतील शिक्षकांना दिनांक १ जानेवारी, २०१९ पासून सातवा वेतन आयोग लागू केला आहे, हे खरे आहे काय,

(२) असल्यास, एक वर्षाचा कालावधी उलटून गेल्यानंतरही त्यांचे सातव्या वेतन आयोगानुसार वेतन झाले नाही, हे ही खरे आहे काय,

(३) असल्यास, सातव्या वेतन आयोगानुसार वेतन अनुदान देणेबाबत तसेच कनिष्ठ महाविद्यालयातील शिक्षक व शिक्षकेतर कर्मचाऱ्यांना सातवा वेतन आयोग लागू करण्याबाबत कोणती कार्यवाही केली वा करण्यात येत आहे,

(४) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री.विजय वडेटीवार : (१) शासन निर्णय, दिनांक २९/०७/२०१९ अन्वये राज्यातील विमुक्त जाती, भटक्या जमाती, विशेष मागासवर्ग व ऊसतोड कामगारांच्या मुलांसाठीच्या प्राथमिक व माध्यमिक तसेच विद्यानिकेतन मधील प्राथमिक व माध्यमिक आश्रमशाळांमधील पूर्णवेळ शिक्षक व शिक्षकेतर कर्मचाऱ्यांना दिनांक ०१/०१/२०१६ पासून सातव्या वेतन आयोगाच्या सुधारीत वेतनश्रेणी लागू करण्यात आलेल्या आहेत.

- (२) हे खरे नाही. सुधारीत वेतन देण्याची कार्यवाही सुरू आहे.
- (३) कनिष्ठ महाविद्यालयातील शिक्षक व शिक्षकेतर कर्मचाऱ्यांना सातवा वेतन आयोग लागू करण्याबाबतचा प्रस्ताव शासनाच्या विचाराधीन आहे.
- (४) प्रश्नच उद्भवत नाही.

**अनुसूचित जातीच्या आश्रमशाळेत कला व संगीत
शिक्षकांना जादा वेतन देणेबाबत**

(८) * १२७७ श्री.श्रीकांत देशपांडे : सन्माननीय सामाजिक न्याय मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) सामाजिक न्याय विभागाच्या अनुदानित प्राथमिक व माध्यमिक अनुसूचित जातीच्या आश्रमशाळेतील कला व संगीत शिक्षकांना प्रतितास रुपये ६०/- प्रमाणे ८ तास काम देऊन प्रतिदिवशी रुपये ४८०/- देण्यात येतात, हे खरे आहे काय,

(२) असल्यास, कला व संगीत शिक्षकांस जादा वेतन देण्याबाबत आयुक्त कार्यालय, पुणे यांच्याकडून शासनास अहवाल सादर करण्यात आला आहे, हे ही खरे आहे काय,

(३) असल्यास, सदर आश्रमशाळेत विमुक्त जाती व भटक्या जमातीच्या धर्तीवर मुलींच्या सुरक्षेच्या दृष्टीकोनातून आश्रमशाळेवर महिला अधीक्षक व महिला पहारेकरी यांची नेमणूक करण्यासाठी आयुक्त, पुणे यांच्याकडून अहवाल प्राप्त झाला आहे, हे ही खरे आहे काय,

(४) असल्यास, अनुदानित प्राथमिक व माध्यमिक अनुसूचित जातीच्या आश्रमशाळेतील कला व संगीत शिक्षकांस जादा वेतन देण्याबाबत तसेच आश्रमशाळेत महिला अधीक्षक व महिला पहारेकरी यांची नेमणूक करण्याबाबत कोणती कार्यवाही केली वा करण्यात येत आहे,

(५) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री.धनंजय मुंडे : (१) होय, हे खरे आहे.

(२) नाही.

- (३) नाही.
 (४) व (५) प्रश्न उद्भवत नाही.

औरंगाबाद जिल्ह्यातील रब्बी हंगामासाठी पीक कर्ज वाटप विलंबाबाबत

(९) * ८०० श्री.अंबादास दानवे : सन्माननीय सहकार मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

- (१) रब्बी हंगामासाठी औरंगाबाद जिल्ह्यातील बँकांना १८१ कोटी ४३ लाख रुपयांचे पीक कर्ज वाटप करण्याचे उद्दीष्ट शासनाकडून देण्यात आल्याचे माहे डिसेंबर, २०१९ मध्ये वा त्यादरम्यान निदर्शनास आले, हे खरे आहे काय,
 (२) असल्यास, दिनांक २४ डिसेंबर, २०१९ रोजीपर्यंत एकूण ५,९३३ शेतकऱ्यांना उद्दीष्ट पूर्तीच्या केवळ ९.८८ टक्के पीक कर्ज वाटप करण्यात आले, हे ही खरे आहे काय,
 (३) असल्यास, बँकाकडून होणाऱ्या पीक कर्ज वाटपाच्या विलंबाबाबत शासनाने चौकशी केली आहे काय व चौकशीच्या अनुषंगाने कोणती कार्यवाही केली वा करण्यात येत आहे,
 (४) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री.शामराव ऊर्फ बाळासाहेब पाटील : (१) नाही.

जिल्हास्तरीय बँकर्स समितीकडून औरंगाबाद जिल्ह्यातील बँकांना रब्बी हंगाम २०१९-२० साठी ३५२.३३ कोटीचे उद्दीष्ट देण्यात आले आहे.

(२) नाही.

औरंगाबाद जिल्ह्यातील बँकांनी रब्बी हंगाम २०१९ मध्ये जानेवारी, २०२० अखेर ५८.३६ % पीक कर्ज वाटपाचा लक्षांक पूर्ण केलेला आहे.

(३) व (४) प्रश्न उद्भवत नाही.

भाजीपाला व फळभाज्याच्या दरात वाढ झाल्याबाबत

(१०) * ५४७ श्री.रामहरी रुपनवर, श्री.शरद रणपिसे, श्री.अशोक ऊर्फ भाई जगताप, श्री.जनार्दन चांदूरकर, अॅड.हुस्नबानू खलिफे, डॉ.वजाहत मिर्झा, श्री.अमरनाथ राजूरकर, प्रा.जोगेन्द्र कवाडे : सन्माननीय पणन मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) राज्यात झालेल्या परतीच्या अवकाळी पावसामुळे कांदा, गाजर, बटाटा, बीट, सुरण आदि पिकांचे नुकसान झाल्याने भाजीपाला व फळभाज्याचे भाव दुप्पट झाले असून विक्रेत्यांना इतर राज्यातून भाजीपाला आयात करावा लागत असल्याचे दिनांक १ नोव्हेंबर, २०१९ रोजी वा त्यासुमारास निदर्शनास आले, हे खरे आहे काय,

(२) असल्यास, मुंबईत दरदिवशी ८०० ते ९०० ट्रक भाजीपाला येतो आता फक्त ४०० ट्रक भाजीपाला येत असून त्यापैकी बराचसा माल सडलेला असल्याने भाज्याच्या दरात वाढ होऊन नागरिक वाढत्या महागाईने त्रस्त झाले आहेत, हे ही खरे आहे काय,

(३) असल्यास, अशा प्रकारची परिस्थिती पुन्हा उद्भवू नये व नागरिकांचा आर्थिक तोटा होवू नये यासाठी शासनाने कोणती उपाययोजना केली वा करण्यात येत आहे,

(४) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री.शामराव ऊर्फ बाळासाहेब पाटील : (१) व (२) अंशतः खरे आहे.

राज्यात सुरुवातीला लांबलेल्या व नंतर झालेल्या अवकाळी पावसामुळे कांदा पिकांचे मोठ्या प्रमाणात नुकसान झाले होते. परिणामी बाजारात होणारी आवक कमी होती. मागणीच्या प्रमाणात पुरवठा होत नसल्याने कांद्याचे दर वाढलेले होते. ऑगस्ट व सप्टेबर, २०१९ मध्ये पावसामुळे भाजीपाला घेऊन येणाऱ्या वाहनाना उशिर होत असल्यामुळे आवकेमध्ये थोड्या प्रमाणात फरक झालेला आहे. तथापि, ऑक्टोबर व नोव्हेंबर, २०१९ मध्ये भाजीपाल्याची आवक जास्त झालेली होती.

(३) राज्यात कांद्याचे वाढलेले दर विचारात घेता, केंद्र शासनाने आयात केलेला कांदा बाजारात उपलब्ध झाल्याने कांद्याचे दर कमी झालेले आहेत. तसेच पावसाळ्यानंतर बाजारात नियमितपणे व सुरळीतपणे फळे व भाजीपाल्याची आवक होत आहे.

(४) प्रश्न उद्भवत नाही.

रायगड जिल्ह्यामध्ये मल्टी स्पेशलिटी हॉस्पिटल नसल्याबाबत

(११) * ५३२ अॅड.निरंजन डावखरे, श्री.नागोराव गाणार, डॉ.परिणय फुके :

सन्माननीय कामगार मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) रायगड जिल्ह्यातील कारखान्यांमध्ये केमिकल कंपन्यांचाही समावेश असून येथील औद्योगिक वसाहतींमध्ये स्फोट होऊन त्यामध्ये शेकडो निष्पाप कामगार मृत पावले आहेत, हे खरे आहे काय,

(२) असल्यास, सातत्याने असे अपघात होत असून जखमींवर उपचार करण्यासाठी जिल्ह्यात मल्टी स्पेशलिटी हॉस्पिटल उपलब्ध नसल्याने मुंबईमध्ये उपचारासाठी जावे लागते, हे ही खरे आहे काय,

(३) असल्यास, माणगाव तालुक्यातील क्रिप्टझो कंपनीमध्ये झालेल्या भीषण स्फोटांमध्ये १८ कामगार गंभीर जखमी झाले असून मल्टी स्पेशलिटी हॉस्पिटल उपलब्ध नसल्याने त्यांना नवी मुंबई येथील बर्न हॉस्पिटलमध्ये पाठविण्यात आले असल्याने त्यांच्यावर तात्काळ उपचार होऊ शकले नाहीत, हे ही खरे आहे काय,

(४) असल्यास, रायगड ते मुंबई होणारा प्रवास व लागणारा वेळ लक्षात घेता रायगड जिल्ह्यामध्ये मल्टी स्पेशलिटी हॉस्पिटल उभारण्याबाबत शासनाने कोणती उपाययोजना केली वा करण्यात येत आहे,

(५) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री.दिलीप वळसे-पाटील : (१), (२), (३) व (४) रायगड जिल्ह्यामध्ये मागील तीन वर्षांत एकूण ५ कारखान्यात स्फोटाच्या घटना घडल्या असून त्यात ८ कामगार जखमी झाले आहेत.

रायगड जिल्ह्यात व्दितीय श्रेणीच्या सेवा देणारी मल्टी स्पेशालिटी हॉस्पिटल उपलब्ध आहेत. परंतु, तृतीय श्रेणीची सेवा (Tertiary Care) आवश्यक असल्यास मुंबई येथे उपचारासाठी पाठविण्यात येते.

दिनांक १५/११/२०१९ रोजी माणगांव तालुक्यातील क्रिप्टझो कंपनीमध्ये झालेल्या अपघातामध्ये १८ कामगार जखमी झाले असून जखमी कामगारांना तातडीने नॅशनल बर्न सेंटर, ऐरोली, नवी मुंबई येथे उपचाराकरीता दाखल करण्यात आले. पैकी ३ कामगारांचा उपचारादरम्यान मृत्यू झाला आहे. (५) प्रश्न उद्भवत नाही.

राज्यातील सर्व केंद्रीय आस्थापनात प्रादेशिक भाषा असलेल्या मराठी भाषेस प्रथम स्थान मिळण्याबाबत

(१२) * ३४० श्री.विलास पोतनीस, श्री.रामदास कदम, श्री.शरद रणपिसे, श्री.अशोक ऊर्फ भाई जगताप, अॅड.हुस्नबानू खलिफे, श्री.रामहरी रुपनवर, डॉ.सुधीर तांबे, श्री.आनंदराव पाटील, श्री.जनार्दन चांदूरकर, प्रा.जोगेन्द्र कवाडे, आर्कि.अनंत गाडगीळ, श्री.अमरनाथ राजूरकर, डॉ.वजाहत मिर्झा : दिनांक २९ नोव्हेंबर, २०१८ रोजी सभागृहाच्या पटलावर ठेवण्यात आलेल्या अतारांकित प्रश्नोत्तरांच्या यादी क्रमांक ५ मधील प्रश्न क्रमांक ४१८४७ ला दिलेल्या उत्तराच्या संदर्भात सन्माननीय मराठी भाषा मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) केंद्र शासनाच्या राजभाषा विभागाने दिनांक १८ जून, १९७७ रोजी वा त्यासुमारास बिगर हिंदी राज्यातील केंद्रीय कार्यालयात जनतेच्या माहितीसाठी लावल्या जाणाऱ्या फलकांवर भाषेच्या वापराबाबत अनुक्रम जाहीर केला असून यात प्रादेशिक भाषेला प्रथम स्थान देण्याचे आणि त्यानंतर हिंदी व इंग्रजीचा वापर करण्याचे स्पष्ट आदेश दिलेले असतानाही, तसेच या आदेशाची स्मरण करून देणारा शासन निर्णय मराठी भाषा विभागाने दिनांक ५ डिसेंबर, २००७ रोजी वा त्यासुमारास जाहीर करून त्यामध्ये मेट्रो, मोनो, विमानसेवा इत्यादींनी त्यांच्या सेवाप्रवेश निर्णयामध्ये प्रादेशिक भाषा अनिवार्य करून या कार्यालयामार्फत जनतेला पुरविण्यात येणारे आरक्षण नमुने, जाहीर सूचना,

वाहनतळे इत्यादीमध्ये मराठीचा वापर करण्याबाबत सूचना दिलेल्या असतानाही सदरहू शासन निर्णयाची अंमलबजावणी राज्यातील केंद्रीय कार्यालयांनी केली नसल्याची गंभीर बाब माहे जानेवारी, २०२० च्या पहिल्या सप्ताहात निदर्शनास आली आहे, हे खरे आहे काय,

(२) असल्यास, प्रादेशिक भाषा असलेल्या मराठी भाषेची राज्यातील केंद्रीय कार्यालयात सुरु असलेली अवहेलना थांबविण्यासाठी राज्यातील सर्व केंद्रीय आस्थापनात मराठी भाषेस प्रथम स्थान मिळण्याबाबत शासनाकडून आजतागायत कोणती कार्यवाही केली वा करण्यात येत आहे,

(३) असल्यास, २७ फेब्रुवारी हा कविश्रेष्ठ कुसुमाग्रज यांचा जन्मदिन “मराठी राजभाषा” दिन म्हणून साजरा होतो व महाराष्ट्रामध्ये मराठी भाषेचा सक्तीचा कायदा असतानादेखील सदर कायद्याची अंमलबजावणी कुठेच होताना दिसत नाही तसेच दैनंदिन शासकीय कामात मराठी भाषा कायदा असूनही शासकीय कामकाजात इंग्रजी भाषेचा वापर हा सर्रासपणे शासकीय अधिकारी व कर्मचाऱ्यांकडून केला जातो, हे ही खरे आहे काय,

(४) असल्यास, उपरोक्त प्रकरणी शासनाने चौकशी करून शासकीय कामकाजात इंग्रजी भाषेचा वापर करण्याच्या किती अधिकारी/कर्मचाऱ्यांवर कारवाई करण्यात आली असून सर्व शाळांमध्ये मराठीमध्ये सक्तीचे शिक्षण करण्याचा शासनाचा विचार आहे काय,

(५) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री.सुभाष देसाई : (१) व (२) अंशतः खरे आहे. केंद्र शासनाच्या दिनांक १८/०६/१९७७ च्या आदेशान्वये त्रिभाषा सूत्रानुसार राज्यातील सर्व केंद्रीय कार्यालयांना प्रादेशिक भाषेचा वापर करण्याबाबत सूचना दिलेल्या आहेत. जिल्ह्यातर्गत ही बाब तपासण्याची जबाबदारी संबंधित जिल्हाधिकारी यांच्याकडे सोपविण्यात आली आहे. तथापि, राज्यातील केंद्रीय कार्यालयांकडून मराठीचा योग्य वापर होत नसल्याचे निदर्शनास आल्यामुळे शासनाच्या दिनांक ०५/१२/२०१७ च्या परिपत्रकाद्वारे सर्वसमावेशक सूचना सर्व शासकीय व केंद्रीय कार्यालय प्रमुखांना देण्यात आल्या आहेत. मेट्रो, विमानसेवा इत्यादीमध्ये मराठी भाषेचा वापर करण्यासंदर्भात अंमलबजावणी होत नसल्याबाबत तक्रारी शासनाकडे सातत्याने प्राप्त होत असल्याने सदर तक्रारीच्या अनुषंगाने संबंधित केंद्रीय कार्यालयांना वारंवार सूचना देण्यात

आल्या आहेत. तसेच या धोरणाची योग्य अंमलबजावणी करण्यासंदर्भात सूचना मुख्य सचिव स्तरावर दिनांक १० जून, २०१९ च्या पत्रान्वये सर्व जिल्हाधिकार्यांना देण्यात आल्या आहेत. त्रिभाषा सूत्राची प्रभावी अंमलबजावणी होण्यासाठी केंद्र शासनाने विशेष लक्ष द्यावे याकरीता केंद्रीय गृहमंत्री यांना दिनांक ०६/०२/२०२० रोजी पत्र देण्यात आले आहे.

(३) व (४) महाराष्ट्र राजभाषा अधिनियम, १९६४ अन्वये वर्जित प्रयोजने वगळता प्रशासनिक व्यवहारात मराठी भाषेचा वापर अनिवार्य करण्यात आला आहे. राज्यातील सर्व शासकीय/निमशासकीय कार्यालयांनी मराठीचा वापर सक्षमपणे करण्याच्या दृष्टीने भाषा वापराबाबत वेळोवेळी परिपत्रके, शासन निर्णय काढून याबाबतच्या सूचना दिलेल्या आहेत. आतापर्यंतच्या सर्व सूचना एकत्रितरित्या दिनांक ०७/०५/२०१८ च्या परिपत्रकाद्वारे देण्यात आल्या आहेत. सदर परिपत्रकाच्या अनुषंगाने शासकीय कामकाजात मराठीचा वापर न करणाऱ्या अधिकारी/कर्मचाऱ्यांवर संबंधित विभागाने कारवाई करणे अपेक्षित आहे.

राज्यातील सर्व मंडळांच्या शाळांमध्ये मराठी भाषा सक्तीची करण्यासंदर्भात प्रस्ताव शासनाच्या विचाराधीन आहे.

(५) प्रश्न उद्भवत नाही.

राज्यातील अनुसूचित जातीचे लाखो विद्यार्थी शिष्यवृत्तीपासून वंचित असल्याबाबत

(१३) * ७३४ श्री.नागोराव गाणार, प्रा.अनिल सोले, श्री.गिरीशचंद्र व्यास, श्री.विजय ऊर्फ भाई गिरकर, प्रा.जोगेन्द्र कवाडे, डॉ.रणजित पाटील, श्रीमती स्मिता वाघ, श्री.हेमंत टकले, श्री.किरण पावसकर, श्री.सतिश चव्हाण, श्री.आनंद ठाकूर, श्रीमती विद्या चव्हाण, श्री.अब्दुल्लाखान दुर्गाणी, श्री.विक्रम काळे, श्री.खवाजा बेग, श्री.जगन्नाथ शिंदे, श्री.अरुणकाका जगताप, श्री.प्रविण दरेकर, श्री.रामनिवास सिंह, श्री.रमेशदादा पाटील, श्री.सुजितसिंह ठाकूर, श्री.किशोर दराडे, डॉ.सुधीर तांबे, डॉ.परिणय फुके : सन्माननीय सामाजिक न्याय मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) राज्यातील अनुसूचित जातीचे लाखो विद्यार्थी शिष्यवृत्तीपासून वंचित असल्याची बाब शासनाच्या शिष्यवृत्तीसंदर्भातील अहवालात नमूद केल्याचे दिनांक ४ डिसेंबर, २०१९ रोजी वा त्यासुमारास निदर्शनास आली, हे खरे आहे काय,

(२) असल्यास, राज्यातील अनुसूचित जातीच्या विद्यार्थ्यांना ऑनलाईन प्रक्रियेमार्फत आलेल्या अर्जानुसार शिष्यवृत्तीची व फ्रीशिपची रक्कम शासनाच्या आदेशानुसार मंजूर केली जात असून त्यानुसार सन २०१८-२०१९ मध्ये ५ लाख ५१ हजार ९४३ विद्यार्थ्यांनी व सन २०१९-२०२० मध्ये ४ लाख ३१ हजार ६० विद्यार्थ्यांनी शिष्यवृत्तीसाठी तर यावर्षी ४८,२४३ विद्यार्थ्यांनी फ्रीशिपसाठी ऑनलाईन प्रक्रियेद्वारे शासनाकडे अर्ज सादर केले असून शिष्यवृत्ती वाटपातील प्रशासकीय उदासिनता आणि ऑनलाईन प्रक्रियेतील घोळ यामुळे सन २०१८-२०१९ मध्ये १ लाख ६१ हजार ६४४ विद्यार्थी तर सन २०१९-२०२० मध्ये ३ लाख २५ हजार ८८५ विद्यार्थी शिष्यवृत्तीपासून वंचित राहिले असल्याचे तसेच ७,७२५ फ्रीशिपसाठीचे अर्ज मंजूर होऊन केवळ ८२ विद्यार्थ्यांनाच फ्रीशिपचा लाभ देण्यात आला असल्याचे दिनांक १२ डिसेंबर, २०१९ रोजी वा त्यासुमारास निदर्शनास आले आहे, हे ही खरे आहे काय,

(३) असल्यास, शिष्यवृत्ती वाटपातील प्रशासकीय उदासिनता आणि ऑनलाईन प्रक्रियेतील त्रुटीमुळे अनुसूचित जातीच्या विद्यार्थ्यांना शिक्षण घेणे कठीण होत असून काही वर्षापासून विद्यार्थ्यांना शिष्यवृत्तीचे वाटप करण्यास विलंब होत असल्याने या संख्येत वाढ होत आहे, हे ही खरे आहे काय,

(४) असल्यास, शिष्यवृत्ती व फ्रीशिपसाठी अर्ज केलेल्या सर्व विद्यार्थ्यांना शासन कधीपर्यंत संपूर्ण मदत देणार आहे व त्यानुषंगाने कोणती कार्यवाही केली वा करण्यात येत आहे,

(५) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री.धनंजय मुंडे : (१) हे खरे नाही.

(२) अंशतः होय, दिनांक १२/१२/२०१९ अखेर, सन २०१८-१९ या शैक्षणिक वर्षामध्ये महाडिबीटी प्रणालीवर शिष्यवृत्ती व फ्रीशिप साठी एकूण ५ लाख ५९ हजार ९४३ अर्जांची नोंद झालेली आहे. त्यापैकी पात्र ठरलेल्या ३ लाख

९५ हजार २९९ अर्जापैकी, ३ लाख ९५ हजार १८९ अर्जावरील देयके मंजूर करण्यात आलेली होती. त्यापैकी ३ लाख ५९ हजार ६९७ विद्यार्थ्यांना शैक्षणिक लाभाची रक्कम अदा करण्यात आलेली आहे. तर,

सन २०१९-२० या शैक्षणिक वर्षामध्ये महाडिबीटी प्रणालीवर शिष्यवृत्ती व फ्रिशिपसाठी एकूण ४ लाख ३१ हजार ६० अर्जांची नोंद झालेली आहे. त्यापैकी पात्र ठरलेल्या ३ लाख ६३ हजार ८७७ अर्जापैकी, १ लाख २२ हजार १४४ अर्जावरील देयके मंजूर करण्यात आलेली होती, त्यापैकी ८८३ विद्यार्थ्यांना शैक्षणिक लाभाची रक्कम अदा करण्यात आली आहे, त्यामध्ये फ्रिशिपच्या ८२ विद्यार्थ्यांचा समावेश आहे.

(३) हे खरे नाही.

(४) व (५) महाडिबीटी प्रणालीवर पात्र आढळून आलेल्या सर्व अनुसूचित जाती प्रवर्गातील विद्यार्थ्यांना माहे मार्च, २०२० अखेरपर्यंत शैक्षणिक लाभ अदा करण्याची दक्षता घेण्यात येत आहे.

मिश्र रोपवनात काम न करणाऱ्या मजूरांची यादी तयार करून वन कर्मचाऱ्यांनी मजूरीचे पैसे घेतल्याबाबत

(१४) * ७५१ डॉ.परिणय फुके : सन्माननीय वने मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) सडक-अर्जुनी तसेच पांढरी (जि.गोंदिया) ग्राम कोसमतोंडी वनक्षेत्र अंतर्गत सितेपार येथे ४ ते १७ जुलै, २०१९ मध्ये वा त्यादरम्यान किरकोळ जंगल उत्पादनाचा विकास अंतर्गत मिश्र रोपवन २०१९ कक्ष क्रमांक १४४-७०४ क्षेत्र ५ हेक्टरमध्ये खड्डे खोदकाम करण्यात आले व सितेपार, शिकारीटोला, मालीजुंगा व ११ कि.मी. अंतर्गत डब्बा गावातील तसेच सितेपार गावातील काम असून ते ११ कि.मी. अंतरावरील ग्राम डब्बा येथील मजुर कामावर लावले होते, हे खरे आहे काय,

(२) असल्यास, मिश्र रोपवनातील काम न करणाऱ्या मजूरांची यादी तयार करून त्या आधारे मजूरीची उचल वन कर्मचाऱ्यांनी केली आहे, हे ही खरे आहे काय,

- (३) असल्यास, वन कर्मचाऱ्यांनी कामावर न जाणाऱ्या मजुरांची यादी तयार करून त्या आधारे बिलाची उचल केली आहे, हे ही खरे आहे काय,
- (४) असल्यास, या प्रकरणाची शासनाने चौकशी केली आहे काय, चौकशीत काय आढळून आले, त्यानुषंगाने संबंधित दोषीविरोधात कोणती कारवाई केली वा करण्यात येत आहे.
- (५) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री.संजय राठोड : (१) गोंदिया वन विभागातील सडक-अर्जुनी वनपरिक्षेत्रामधील कोसमतोंडी सहवनक्षेत्राची मालीजुंगा बीट-१ सितेपार येथील कक्ष क्र. १४४ जुना (७०४ नवीन) दिनांक ४ ते १७ जुलै, २०१९ या कालावधीत किरकोळ जंगल उत्पादनाचा विकास अंतर्गत मिश्र रोपवनाची ५ हेक्टरवर रोपे लागवडीची कामे करण्यात आली. सदर कामावर सितेपार, डुन्डा व डब्बा ह्या गावातील मजुर कामावर लावले होते.

(२) व (३) हे खरे नाही, सदर कामावर ज्या मजुरांनी कामे केली त्यांची मजुरी ही बँकेमार्फत अदा करण्यात आलेली आहे.

(४) व (५) प्रश्न उद्भवत नाही.

राज्यातील कुणबी-मराठा समाजातील विद्यार्थ्यांना प्रशिक्षण व शिष्यवृत्ती देण्यासाठी सारथी या संस्थेच्या कारभाराबाबत

(१५) * २ श्री.हेमंत टकले, श्री.किरण पावसकर, श्री.सतिश चव्हाण, श्री.आनंद ठाकूर, श्रीमती विद्या चव्हाण, श्री.अब्दुल्लाखान दुर्गणी, श्री.विक्रम काळे, श्री.खवाजा बेग, श्री.अरुणकाका जगताप, श्री.प्रसाद लाड, श्री.सदाशिव खोत, श्री.प्रविण दरेकर, डॉ.परिणय फुके, अॅड.निरंजन डावखरे, श्री.अनिल भोसले, श्री.नागोराव गाणार, प्रा.जोगेन्द्र कवाडे : सन्माननीय इतर मागासवर्ग मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) राज्यातील कुणबी-मराठा समाजातील विद्यार्थ्यांना प्रशिक्षण व शिष्यवृत्ती देण्यासाठी छत्रपती शाहू महाराज संशोधन प्रशिक्षण व मानवसंस्था (सारथी) ही बार्टी या संस्थेच्या धर्तीवर स्थापन करण्यात आली, हे खरे आहे काय,

- (२) असल्यास, राजर्षी शाहू महाराज संशोधन प्रशिक्षण व मानव विकास संस्था (सारथी) अंतर्गत समाज प्रबोधन महिला सक्षमीकरण यासाठी सुरु करण्यात आलेल्या तारादूत पथदर्शी प्रकल्पातील निवड करण्यात आलेल्या ३२५ कर्मचाऱ्यांचे मानधन दोन महिन्यांपासून थकित असल्याचे माहे जानेवारी, २०२० वा त्यादरम्यान निदर्शनास आले असून सारथी संस्थेची स्वायत्तता कायम राहावी, शिष्यवृत्तीधारक तसेच तारादूत प्रकल्पातील निवड करण्यात आलेल्या कर्मचाऱ्यांचे वेतन मिळावे अशा अनेक मागण्यांसाठी विविध संघटना तसेच विद्यार्थ्यांकडून आंदोलने, निदर्शने, उपोषणे करण्यात आली, हे ही खरे आहे काय,
- (३) असल्यास, सदर संस्थेतील आढळून आलेली अनियमितता व गैरव्यवहाराच्या तक्रारीच्या अनुषंगाने शासनाने याप्रकरणी चौकशी करण्याचा निर्णय घेतला आहे, हे ही खरे आहे काय,
- (४) असल्यास, या प्रकरणी शासनाने चौकशी पूर्ण केली आहे काय व त्यानुषंगाने संबंधित दोषीविरुद्ध कोणती कारवाई केली वा करण्यात येत आहे,
- (५) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री.विजय वडेहीवार : (१) बार्टी ही संस्था Societies Registration Act १९८० अंतर्गत स्थापन झाली असून सामाजिक न्याय व विशेष सहाय्य विभागाचे सचिव हे संस्थेच्या Board of Governance चे पदसिद्ध अध्यक्ष आहेत.

सारथी ही संस्था कंपनी अधिनियम २०१३ अंतर्गत स्थापन झाली असून संस्थेच्या संचालक मंडळाचे अध्यक्ष अशासकीय व्यक्ती आहेत.

(२) सारथी संस्थेशी संबंधित विविध मागण्यांसाठी दिनांक ११/०१/२०२० रोजी पुणे येथे लाक्षणिक उपोषण करण्यात आले होते.

(३) होय.

(४) व (५) सचिव, आपत्ती व्यवस्थापन आणि मदत व पुनर्वसन यांच्या अध्यक्षतेखाली दिनांक १५/०१/२०२० रोजीच्या आदेशान्वये गठीत करण्यात आलेल्या चौकशी समितीमार्फत सारथी संस्थेच्या कामकाजाची चौकशी करून प्राथमिक अहवाल शासनास सादर करण्यात आलेला आहे.

सदर चौकशी अहवालानुसार संस्थेच्या कामकाजामध्ये वित्तीय व प्रशासकीय अनियमितता झाली असल्याचे शासनाच्या निदर्शनास आले आहे. त्या अहवालाच्या अनुषंगाने पुढील कार्यवाही करण्यात येत आहे.

महाराष्ट्र राज्य वीज मंडळातील तीन कंपन्यामधील नोकर भरतीसाठी गेट (GATE) परीक्षा रद्द करणेबाबत

(१६) * ३६ श्री.सतिश चव्हाण, श्री.हेमंत टकले, श्री.विक्रम काळे, श्री.अमरनाथ राजूरकर, श्री.रामदास आंबटकर, प्रा.अनिल सोले, श्री.नागोराव गाणार, श्री.आनंदराव पाटील, श्री.अंबादास दानवे : सन्माननीय ऊर्जा मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) महाराष्ट्र राज्य वीज मंडळातील तीन कंपन्यामध्ये गट-१ ते गट-४ पर्यंतची अनुक्रमे महानिर्मिती-४३३५, महापारेषण-६५६४ व महावितरण-२५८६५ अशी एकूण ३६७६४ पदे रिक्त असल्याचे दिनांक २४ डिसेंबर, २०१९ रोजी वा त्यासुमारास निदर्शनास आले, हे खरे आहे काय,

(२) असल्यास, वीज मंडळाने नुकताच नोकर भरतीचा कार्यक्रम हाती घेतला असून सहाय्यक अभियंता पदासाठी गेट (GATE) परिक्षेच्या गुणवत्तेनुसार जागा भरण्याचा निर्णय घेतला आहे, हे ही खरे आहे काय,

(३) असल्यास, शास्त्रज्ञ पदाच्या निवडीसाठी किंवा पदव्युत्तर शिक्षण घेण्यासाठी गेट (GATE) परीक्षा घेतली जात असून अशा प्रकारच्या निर्णयामुळे राज्यातील पात्र उमेदवारावर अन्याय होण्याची शक्यता आहे, हे ही खरे आहे काय,

(४) असल्यास, उपरोक्त प्रकरणी शासनाने चौकशी करून राज्यातील विद्यार्थ्यांना नोकऱ्या उपलब्ध होण्यासाठी गेट (GATE) परिक्षेची अट रद्द करून पूर्वीप्रमाणे विभागामार्फत नोकर भरती प्रक्रिया करण्यासाठी व सदर रिक्त पदे भरण्याबाबत कोणती कार्यवाही केली वा करण्यात येत आहे,

(५) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

डॉ. नितिन राऊत : (१) महाराष्ट्र राज्य वीज मंडळातील महानिर्मिती कंपनीमध्ये वेतनगट - १ ते ४ मध्ये ४३९१ पदे, महापारेषण कंपनीमध्ये वेतनगट - १ ते ४ मध्ये ७६४७ पदे व महावितरण कंपनीमध्ये वेतनगट - १ ते ४ मध्ये २४७६१ पदे अशी एकूण ३६७९९ पदे रिक्त आहेत.

(२), (३), (४) व (५) सन २०२० पासून सहाय्यक अभियंता (वितरण) व सहाय्यक अभियंता (स्थापत्य) ही पदे GATE च्या गुणानुसार भरण्याचा धोरणात्मक निर्णय महावितरण कंपनीच्या संचालक मंडळाने घेतला आहे.

**डोंगरगांव (ता.सडक-अर्जुनी, जि.गोंदिया) येथील कोयलारी
धान खरेदी केंद्राने धानाचे चुकारे देण्याबाबत**

(१७) * ११०६ प्रा.जोगेन्द्र कवाडे, डॉ.परिणय फुके : सन्माननीय आदिवासी विकास मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) डोंगरगांव (ता.सडक-अर्जुनी, जि.गोंदिया) येथील आदिवासी विविध कार्यकारी सहकारी संस्थेतर्गत येणाऱ्या कोयलारी येथील धान खरेदी केंद्राने शेतकऱ्यांचे धानाचे चुकारे दिले नसल्याची बाब माहे जानेवारी, २०२० च्या पहिल्या आठवड्यात निदर्शनास आली आहे, हे खरे आहे काय,

(२) असल्यास, धानाचे चुकारे न मिळाल्याने शेतकऱ्यांची आर्थिक कोंडी झाली आहे, हे ही खरे आहे काय,

(३) असल्यास, धानाचे चुकारे देण्यास विलंब करणाऱ्याविरुद्ध शासनस्तरावर कोणती कारवाई केली वा करण्यात येत आहे,

(४) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

अॅड. के.सी.पाडवी : (१) होय.

(२) गोंदिया जिल्ह्यातील डोंगरगांव, ता.सडक-अर्जुनी येथील आदिवासी विविध कार्यकारी सहकारी संस्था अंतर्गत कोयलारी येथील खरेदी केंद्रावर दिनांक ३१/१२/२०१९ अखेर २७९ शेतकऱ्यांकडून ८७००.९२ क्विंटल रक्कम रुपये १,५७,९२,१६९.८० चा धान खरेदी करण्यात आला असून, सदर शेतकऱ्यांचे धान विक्रीच्या रकमेची कार्यवाही ऑनलाईनद्वारा NeML यांचे

पोर्टलवरून केली असता, त्यापैकी ४९ शेतकऱ्यांची रक्कम रुपये ३२,६४,६२२.३५ तांत्रिक अडचणीमुळे शेतकऱ्यांच्या खात्यात जमा न होता परत आली. शेतकऱ्यांचे गोंदिया जिल्हा मध्यवर्ती सहकारी बँक, जि.गोंदिया या बँकेत खाते असून सदरची बँक अँक्सिस बँकेशी संलग्न आहे. सदर कालावधीत अँक्सिस बँकेचा सर्वर डाऊन असल्यामुळे शेतकऱ्यांच्या खात्यात रक्कम जमा झाली नाही. सदर अँक्सिस बँकेचा सर्वर सुरु झाल्यानंतर ऑनलाईनद्वारा NeML यांचे पोर्टलवरून दिनांक ०६/०१/२०२० रोजी शेतकऱ्यांच्या खात्यात रक्कम जमा करण्यात आली.

(३) प्रश्न उद्भवत नाही.

(४) प्रश्न उद्भवत नाही.

रत्नागिरी जिल्ह्यातील जैतापूर अणुऊर्जा प्रकल्पाबाबत

(१८) * १६१ श्री.शरद रणपिसे, श्री.अशोक ऊर्फ भाई जगताप, अँड.हुस्नबानू खलिफे, श्री.रामहरी रुपनवर, डॉ.सुधीर तांबे, श्री.आनंदराव पाटील, श्री.जनार्दन चांदूरकर, प्रा.जोगेन्द्र कवाडे, आर्कि.अनंत गाडगीळ, श्री.अमरनाथ राजूरकर, डॉ.वजाहत मिर्झा : दिनांक १८ डिसेंबर, २०१९ रोजी सभागृहाच्या पटलावर ठेवण्यात आलेल्या अतारांकित प्रश्नोत्तरांच्या यादी क्रमांक ३ मधील प्रश्न क्रमांक ४८१७१ ला दिलेल्या उत्तराच्या संदर्भात सन्माननीय ऊर्जा मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) रत्नागिरी जिल्ह्यातील जैतापूर येथे उभारावयाच्या अणुऊर्जा प्रकल्पासाठी आवश्यक भूसंपादनाचे काम माहे नोव्हेंबर, २०१८ मध्ये वा त्यादरम्यान पूर्ण झालेले असून सदर प्रकल्प पूर्ण क्षमतेने कार्यान्वित झाल्यास जगातील सर्वात मोठा अणुऊर्जा प्रकल्प ठरणार असून त्यातून ९९०० मेगावॉट वीज निर्मिती शक्य होणार आहे, हे खरे आहे काय,

(२) असल्यास, उक्त प्रकल्पाच्या कामास सुरुवात करण्यात आली आहे काय,

(३) असल्यास, त्याबाबतची सद्यःस्थिती काय आहे व प्रकल्पाचे काम किती कालावधीत पूर्ण होणे अपेक्षित आहे,

(४) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

डॉ. नितिन राऊत : (१), (२), (३) व (४) सदर प्रकल्प हा केंद्र शासनाच्या अखत्यारीतील असून राज्य शासनाची या प्रकल्पास सहाय्यकारी भूमिका आहे. न्यूक्लिनअर पॉवर कॉर्पोरेशन ऑफ इंडिया या भारत सरकारच्या उपक्रमाकडून प्राप्त झालेल्या माहितीनुसार सदर प्रकल्पात फ्रान्स सरकारच्या सहकार्याने १६५० मे.वॅ. क्षमतेच्या सहा अणुभट्ट्यांच्या सहाय्याने एकूण ९९०० मे.वॅ. वीज निर्मिती करण्यात येणार आहे. सदर प्रकल्पासंदर्भात न्यूक्लिनअर पॉवर कॉर्पोरेशन ऑफ इंडिया आणि मे.ईडीएफ, फ्रान्स यांच्यामध्ये चर्चा सुरु आहे.

मुकबधीर प्रवर्गातील शाळांना तुकडीवाढ देण्याबाबत

(१९) * ९८७ डॉ.सुधीर तांबे, श्री.शरद रणपिसे, श्री.रामहरी रुपनवर, श्री.अशोक ऊर्फ भाई जगताप, अॅड.हुस्नबानू खलिफे, श्री.अमरनाथ राजूरकर, प्रा.जोगेन्द्र कवाडे, श्री.बाळाराम पाटील, श्री.विक्रम काळे, श्री.दत्तात्रय सावंत, श्री.मोहनराव कदम, डॉ.वजाहत मिर्झा : तारांकित प्रश्न क्रमांक ४७७२४ ला दिनांक २१ जून, २०१९ रोजी दिलेल्या उत्तराच्या संदर्भात सन्माननीय सामाजिक न्याय मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) शासनाच्या सामाजिक न्याय विभागामार्फत चालविण्यात येणाऱ्या मुकबधीर प्रवर्गातील शाळांना शासन इयत्ता चौथीपर्यंत शिक्षण देते परंतु आर.टी.ई. कायदयानुसार इयत्ता ८ वी पर्यंत नैसर्गिक तुकडीवाढ अपंग शाळांना लागू नाही, हे खरे आहे काय,

(२) असल्यास, मुकबधीर शाळांतील विद्यार्थ्यांना इयत्ता चौथीनंतर इयत्ता आठवीपर्यंत शिक्षण देण्याकरीता नैसर्गिक तुकडीवाढ देण्याचे शासनाच्या विचाराधीन आहे, हे ही खरे आहे काय,

(३) असल्यास, मुकबधीर शाळांना नैसर्गिक तुकडीवाढ केव्हा देण्यात येणार आहे, याबाबत शासनाने चौकशी करून कोणती कार्यवाही केली वा करण्यात येत आहे,

(४) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री.धनंजय मुंडे : (१) हे खरे आहे.

(२) व (३) सुधारित शाळा संहिता-२०१८ मधील प्रकरण-३ मधील भाग-१(४) तरतुदीनुसार विशेष शाळांना उच्च प्राथमिक विभागापर्यंत शाळा सुरु करण्याची परवानगी घेणे आवश्यक आहे. माध्यमिक विभाग सुरु करण्यासाठी किमान ५० टक्के विद्यार्थी सक्षम करून सामान्य शाळेत शिक्षणासाठी ज्या शाळांनी पाठविले आहेत, अशा शाळांना माध्यमिक व उच्च माध्यमिक विभाग सुरु करण्यासाठी अर्ज करता येतो. याबाबत एक तज्ञ समितीची बैठक घेऊन यावर उचित कार्यवाही करण्यात येईल.

(४) प्रश्न उद्भवत नाही.

हिंगोली जिल्ह्यातील शेतकरी अनुदानाच्या प्रतिकेत असल्याबाबत

(२०) * १२२९ श्री.विप्लव बाजोरिया : सन्माननीय मदत व पुनर्वसन मंत्री

पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) हिंगोली जिल्ह्यातील ७३ हजार शेतकरी अनुदानाच्या प्रतिकेत असल्याचे माहे जानेवारी, २०२० मध्ये वा त्यादरम्यान निदर्शनास आले, हे खरे आहे काय,

(२) असल्यास, अतिवृष्टीच्या अनुदानाचे ५२.५१ कोटी शासनाकडे थकीत आहेत, हे ही खरे आहे काय,

(३) असल्यास, उक्त प्रकरणी शासनाने चौकशी केली आहे काय, चौकशीत काय आढळून आले व त्यानुषंगाने थकीत अनुदानाची रक्कम शेतकऱ्यांना त्वरित अदा करण्याबाबत कोणती कार्यवाही केली वा करण्यात येत आहे व त्याची सद्यःस्थिती काय आहे,

(४) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री.विजय वडेहीवार : (१), (२) व (३) हिंगोली जिल्ह्यात माहे ऑक्टोबर, २०१९ मध्ये "क्यार" व "महा" चक्रिवादळामुळे झालेल्या अवकाळी पावसामुळे शेतीपिकांचे नुकसान झाल्याचे दिसून आले. त्यानुषंगाने शासन निर्णय दिनांक १८/११/२०१९ व दिनांक १३/१२/२०१९ अन्वये हिंगोली जिल्ह्यात सदर

आपत्तीमुळे बाधित झालेल्यांसाठी एकूण रुपये १७१२५.२२ लक्ष निधी वितरीत करण्यात आला असून तो बाधित शेतकऱ्यांच्या खात्यावर जमा करण्यात आला आहे.

अनुदानापासून वंचित राहिलेल्या उर्वरित ६९३२० शेतकऱ्यांच्या झालेल्या नुकसानीसाठी रुपये ३१७५.९६ लक्ष निधी शासन निर्णय, दिनांक ०१/०२/२०२० अन्वये वितरीत करण्यात आला आहे.

(४) प्रश्न उद्भवत नाही.

अकोला जिल्ह्यातील आत्महत्याग्रस्त शेतकऱ्यांच्या कुटुंबियांना मदत मिळण्याबाबत

(२१) * ४०३ श्री.गोपिकिशन बाजोरीया : सन्माननीय मदत व पुनर्वसन मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) अकोला जिल्ह्यातील आत्महत्याग्रस्त शेतकरी कुटुंबियांना मिळणाऱ्या मदतीत निकष व नियम दाखविल्याने आठ हजार नऊशे त्रेंचाळीस शेतकऱ्यांच्या कुटुंबियांना अपात्रतेमुळे शासनाकडून मदत नाकारण्यात आल्याचे माहे जानेवारी, २०२० मध्ये वा त्यादरम्यान निदर्शनास आले, हे खरे आहे काय,

(२) असल्यास, विदर्भातील सहा जिल्ह्यातील ५४ टक्के प्रकरणात आत्महत्याग्रस्त शेतकऱ्यांच्या कुटुंबियांना निकष व नियम दाखवून मदतीसाठी अपात्र ठरविण्यात आले आहे, हे ही खरे आहे काय,

(३) असल्यास, उपरोक्त प्रकरणी शासनाने चौकशी केली आहे काय, चौकशीत काय आढळून आले व त्यानुषंगाने आत्महत्याग्रस्त कुटुंबियांना द्यावयाच्या मदतीत नियम व निकषामध्ये कोणते बदल केले वा करण्यात येत आहेत,

(४) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री.विजय वडेईवार : (१) हे खरे नाही.

अकोला जिल्ह्यात सन २००१ ते जानेवारी, २०२० या कालावधीत एकूण २३६७ शेतकऱ्यांनी विविध कारणांमुळे आत्महत्या केली आहे. त्यापैकी १३१२ प्रकरणे शासनाच्या निकषानुसार पात्र ठरली असून १०२६ प्रकरणे अपात्र ठरली आहेत.

(२) अमरावती विभागातील ५ जिल्ह्यात सन २००१ ते जानेवारी, २०२० या कालावधीत १५३०२ शेतकऱ्यांनी आत्महत्या केल्या आहेत. त्यापैकी ६९०१ प्रकरणे शासनाच्या निकषानुसार पात्र ठरली असून ८२२९ प्रकरणे अपात्र ठरली आहेत. उर्वरित १७२ प्रकरणे चौकशीकरीता प्रलंबित आहेत.

(३) शासन निर्णय, दिनांक २३ जानेवारी, २००६ अन्वये मदतीकरीता पात्रतेचे निकष ठरविण्यात आले आहेत. त्यानुसार जिल्हास्तरीय समितीमध्ये शेतकरी आत्महत्या प्रकरणांवर सखोल चर्चा करून निकषात बसणारी प्रकरणे पात्र ठरविली जातात. उर्वरित प्रकरणे अपात्र ठरविण्यात येतात. त्यामुळे नव्याने चौकशी करण्याची आवश्यकता नाही.

उक्त शासन निर्णयान्वये विहित केलेल्या निकषात बदल करणे प्रस्तावित नाही.

(४) प्रश्न उद्भवत नाही.

राष्ट्रीय वन अहवालात वनक्षेत्र वाढीचा दावा करण्यात आल्याबाबत

(२२) * १०३७ श्री.रामदास कदम : सन्माननीय वने मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) भारत सरकारच्या पर्यावरण खात्याच्या राष्ट्रीय वन अहवालात सन २०१९ मध्ये वा त्यादरम्यान वनक्षेत्र वाढीचा दावा केला असून केंद्रीय पर्यावरण व वन मंत्र्यांनी पॅरीस जागतिक हवामान परिषदेत जाहीर केल्याप्रमाणे हवेतील कार्बन शोषण्यासाठी गत दोन वर्षातील वन आच्छादन ५१८८ चौ.कि.मी. ने वाढल्याची आकडेवारी अनाकलनीय आहे, हे खरे आहे काय,

(२) असल्यास, राज्यातील वनांची प्रतिवारी दिवसेंदिवस घसरत असून वनव्यवस्थापनाची विद्यमान पध्दत ब्रिटीशकालीन असून सदर पध्दतीमध्ये सुधारणा करण्याचे शासनाच्या विचाराधीन आहे, हे ही खरे आहे काय,

(३) असल्यास, वन व्यवस्थापनाच्या पध्दतीमध्ये कोणते बदल केले वा करण्यात येत आहेत,

(४) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री.संजय राठोड : (१) हे खरे नाही.

सन २०१७ च्या तुलनेत वन आच्छादनात ३९७६ चौ.कि.मी. तसेच वृक्ष आच्छादनात १२१२ चौ.कि.मी. अशी वन व वृक्ष आच्छादनात एकूण ५१८८ चौ.कि.मी. इतकी वाढ सन २०१९ मध्ये झाली असल्याचे भारत सरकारच्या पर्यावरण खात्याने प्रसिध्द केलेल्या राष्ट्रीय वन अहवालात नमूद करण्यात आले आहे.

(२) हे खरे नाही, राज्यातील वन अच्छादनामध्ये मागील ५ वर्षात वाढ होत असून वनांची प्रतवारी घसरत असल्याचे दिसून आलेले नाही. तसेच वन व्यवस्थापनाच्या विद्यमान पध्दतीत सुधारणा करण्याचे शासनाच्या विचाराधीन नाही.

(३) प्रश्न उद्भवत नाही.

(४) प्रश्न उद्भवत नाही.

**सी.जे.एम. स्पेशल स्कूल, भायखळा, मुंबई ही
शाळा बंद करण्यात येत असल्याबाबत**

(२३) * ९३८ श्री.कपिल पाटील : सन्माननीय सामाजिक न्याय मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) सी.जे.एम. स्पेशल स्कूल, भायखळा, मुंबई सन १९६९ मध्ये सुरु झालेली शाळा समाजकल्याण विभागाच्या कारभारामुळे सदर शाळेच्या संस्थेने बंद करण्याची परवानगी आयुक्त, समाजकल्याण, पुणे यांच्याकडे मागितली आहे, हे खरे आहे काय,

(२) असल्यास, उक्त संस्थेने नवीन विद्यार्थ्यांना गत चार वर्षांपासून नवीन प्रवेश देणे बंद केले आहे, हे ही खरे आहे काय,

(३) असल्यास, याबाबत शासनाने चौकशी करून सदर विशेष शाळा सुरु ठेवण्याबाबत कोणती कार्यवाही केली वा करण्यात येत आहे,

(४) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री.धनंजय मुंडे : (१) नाही.

परंतु दी क्लेअर रोड जीजस अँड मेरी सोसायटी, भायखळा, मुंबई या संस्थेने त्यांच्या अधिनस्त असलेली सी.जे.एम. स्पेशल स्कूल, भायखळा, मुंबई ही शाळा बंद करण्याकरीता दिनांक ११/०३/२०१९ च्या पत्रान्वये सहाय्यक आयुक्त, समाजकल्याण, मुंबई शहर यांना कळविले आहे.

(२) होय.

(३) सदरहू शाळा सुरु ठेवण्याबाबत सहाय्यक आयुक्त, समाजकल्याण, मुंबई शहर यांनी ऑक्टोबर, २०१९ मध्ये संस्थेच्या प्रतिनिधींसोबत शिक्षक व शिक्षकेतर कर्मचारी संख्या व विद्यार्थी संख्या कमी करू नये, यासंदर्भात चर्चा केली. तसेच सदरहू संस्थेस सन २०१४ ते २०१९ पर्यंत अनुदान अदा केले असून सदर स्थितीत सन २०१९-२०२० या वर्षाचे वेतनेतर अनुदान अदा करण्याची कार्यवाही सुरु आहे.

(४) प्रश्न उद्भवत नाही.

कामगार कल्याण मंडळाच्या गैरकारभाराबाबत

(२४) * १७७ श्री.अशोक ऊर्फ भाई जगताप, डॉ.रणजित पाटील : सन्माननीय कामगार मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) राज्यातील उद्योग किंवा आस्थापना बंद पडल्यामुळे आर्थिक दुरवस्थेत अडकलेले बरेच कामगार आत्महत्येचा मार्ग पत्करतात अशा कामगारांच्या कुटुंबियांना एक लाख रुपये अर्थसहाय्य देण्याची योजना कामगार कल्याण मंडळातर्फे राबविली जात असून गेल्या पाच वर्षांत मंडळाकडून एकाही आत्महत्याग्रस्त कामगारांच्या कुटुंबाला मदत दिली नसल्याचे माहे ऑक्टोबर, २०१९ मध्ये वा त्यादरम्यान निदर्शनास आले, हे खरे आहे काय,

(२) असल्यास, सदर योजनेची अंमलबाजवणी सक्षमपणे करून कामगारांना त्याचा लाभ देण्याबाबत कोणती उपाययोजना केली वा करण्यात येत आहे,

(३) तसेच आत्महत्याग्रस्त कामगारांच्या कुटुंबाला मदत देणाऱ्या कामगार कल्याण मंडळाच्या कारभाराची चौकशी करण्यात आली आहे काय, चौकशीत काय आढळून आले, त्यानुषंगाने दोषींवर कोणती कारवाई केली वा करण्यात येत आहे,

(४) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री.दिलीप वळसे-पाटील : (१) महाराष्ट्र कामगार कल्याण मंडळाच्या दिनांक १६/०४/२०१४ च्या परिपत्रकानुसार "मंडळाला त्रिपक्षीय वर्गणी देणाऱ्या कामगाराने कारखाने/गिरणी बंद झाल्यामुळे आर्थिक दुरवस्थेमुळे आत्महत्या केली असल्यामुळे त्यांच्या कुटुंबियांना आर्थिक मदत करण्याबाबत" अशी योजना जाहीर करण्यात आलेली आहे. या योजनेतर्गत अद्यापपर्यंत कोणताही प्रस्ताव मंडळाकडे प्राप्त झालेला नाही.

(२) माहितीपत्रक, माहितीपुस्तिका, कामगार मेळावेव्दारे, राज्यातील विविध आस्थापनेत पीपीटीच्या माध्यमातून व चाळभेटीव्दारे या योजनेची प्रसिध्दी केली आहे व करण्यात येत आहे.

(३) प्रश्न उद्भवत नाही.

(४) प्रश्न उद्भवत नाही.

राज्यातील मराठी माध्यमाच्या विनाअनुदानित व अनुदानित सर्व शाळांना निवासी दराने वीज पुरवठा करणेबाबत

(२५) * २४१ श्री.विक्रम काळे, श्री.हेमंत टकले, श्री.सतिश चव्हाण, डॉ.सुधीर तांबे, श्री.दत्तात्रय सावंत, श्री.बाळाराम पाटील, श्री.श्रीकांत देशपांडे, श्री.कपिल पाटील : तारांकित प्रश्न क्रमांक ४६६९५ ला दिनांक २१ जून, २०१९ रोजी दिलेल्या उत्तराच्या संदर्भात सन्माननीय ऊर्जा मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) राज्यातील मराठी, उर्दू व हिंदी माध्यमाच्या विनाअनुदानित व अनुदानित सर्व शाळांना निवासी दराने वीज पुरवठा करण्यात येत नाही, हे खरे आहे काय,

(२) असल्यास, सदर शाळांना निवासी दराने वीज पुरवठा करण्यासाठी शासनस्तरावर कोणती उपाययोजना केली वा करण्यात येत आहे,

(३) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

डॉ. नितिन राऊत : (१) हे खरे आहे.

(२) महाराष्ट्र विद्युत नियामक आयोगास ग्राहकांची वर्गवारी व त्याचे वीज दर निश्चित करण्याचे अधिकार आहेत.

महाराष्ट्र विद्युत नियामक आयोगाने दिनांक ०१/०४/२०१९ ते ३१/०३/२०२० पर्यंतच्या कालावधीकरीता निर्धारित केलेल्या वर्गवारीनुसार "लघुदाब-१० (अ)-सार्वजनिक सेवा-शासकीय शैक्षणिक संस्था व रुग्णालये" व "लघुदाब-१०(ब)-सार्वजनिक सेवा-अन्य" यांचेकरीता, २० कि.वॅ.पर्यंत जोडभारकरीता शून्य ते २०० युनिट करीता अनुक्रमे रुपये ४.२८ प्रति युनिट व रुपये ५.५३ प्रति युनिट, २०० युनिट पेक्षा जास्त वापराकरीता अनुक्रमे रुपये ५.४८ व रुपये ८.१८ प्रति युनिट, २१ ते ५० किलो वॅट विद्युतभाराकरीता अनुक्रमे रुपये ५.५८ व रुपये ८.०८ प्रति युनिट तर ५० कि.वॅ.पेक्षा जास्त विद्युतभाराकरीता अनुक्रमे रुपये ६.६८ व रुपये ८.४८ प्रति युनिट इतका वीज दर निर्धारित करण्यात आला आहे. उपरोक्त दर सार्वजनिक सेवा-अन्य वर्गवारीतील २० कि.वॅ. जोडभारापर्यंत शून्य ते २०० हा टप्पा वगळता वीज वापराचे दर निवासी ग्राहकांच्या दरापेक्षा कमी आहेत.

(३) प्रश्न उद्भवत नाही.

मुंबईतील धारावी येथील चर्मोद्योगाला मंदी आल्याबाबत

(२६) * ११८७ श्री.जनार्दन चांदूरकर, श्री.शरद रणपिसे, श्री.रामहरी रुपनवर, श्री.अशोक ऊर्फ भाई जगताप, अॅड.हुस्नबानू खलिफे : सन्माननीय उद्योग मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) मुंबईतील धारावी येथील चर्मोद्योगाला नोटबंदी, जी.एस.टी. आणि आर्थिक मंदी यामुळे मंदी आली असल्याचे माहे ऑक्टोबर, २०१९ मध्ये वा त्यादरम्यान निदर्शनास आले आहे, हे खरे आहे काय,

- (२) असल्यास, सदर उद्योगातून मासिक सुमारे २०० कोटींची होत असलेली उलाढाल आता १०० ते १२५ कोटींवर आली आहे, हे ही खरे आहे काय,
- (३) असल्यास, उक्त उद्योगातील सुमारे १५ हजाराहून अधिक कामगार बेरोजगार झाले आहेत, हे ही खरे आहे काय,
- (४) असल्यास, सदर प्रकरणी शासनाने चौकशी करून चर्मोद्योगाला पुन्हा चालना देण्याबाबत कोणती कार्यवाही केली वा करण्यात येत आहे,
- (५) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री.सुभाष देसाई : (१) नाही.

तथापि, या संदर्भात कोणत्याही चर्मोद्योग घटकांनी किंवा संबंधित औद्योगिक संघटनांनी या विभागाचे निदर्शनास आणलेले दिसून आले नाही.

- (२) प्रश्न उद्भवत नाही.
- (३) प्रश्न उद्भवत नाही.
- (४) या संदर्भात मागणी प्राप्त झाल्यास शासन या प्रकरणी उचित निर्णय घेईल.
- (५) प्रश्न उद्भवत नाही.

नागपूर शहरातील संत्रा मार्केटला भीषण आग लागल्याबाबत

(२७) * ११९२ श्री.प्रकाश गजभिये : सन्माननीय मदत व पुनर्वसन मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

- (१) नागपूर शहरातील संत्रा मार्केटला दिनांक २० डिसेंबर, २०१९ रोजी वा त्यासुमारास लागलेल्या भीषण आगीत फळविक्रेता व भाजीविक्रेत्यांची दुकाने पूर्णतः जळाल्याचे निदर्शनास आले आहे, हे खरे आहे काय,
- (२) असल्यास, या आगीत दुकाने जळाल्याने लाखो रुपयांचे नुकसान झाल्याचे निदर्शनास आले आहे, हे ही खरे आहे काय,
- (३) असल्यास, उक्त प्रकरणी शासनाने चौकशी केली आहे काय, चौकशीच्या अनुषंगाने नुकसानग्रस्त फळविक्रेता व भाजीविक्रेत्यांना आर्थिक मदत देण्याबाबत कोणती कार्यवाही केली वा करण्यात येत आहे,
- (४) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री.विजय वडेहीवार : (१) व (२) होय.

(३) सदर प्रकरणी दुकानांना आग ही इलेक्ट्रिक शॉर्ट सर्किटमुळे लागली असल्याचे निदर्शनास आले. त्यानुषंगाने सदर प्रकरणी आर्थिक मदत मिळण्याकरीता संबंधित महावितरण कंपनीकडे रितसर अर्ज करण्याबाबत दुकानदारांना जिल्हाधिकारी यांनी सूचित केले आहे.

(४) प्रश्न उद्भवत नाही.

महाराष्ट्र अवैध सावकारी अधिनियमान्वये बंद झालेली

प्रकरणे सुरु करण्याबाबत

(२८) * १५ श्रीमती विद्या चव्हाण, श्री.हेमंत टकले, श्री.किरण पावसकर, श्री.खवाजा बेग, श्री.आनंद ठाकूर, अॅड.हुस्नबानू खलिफे : सन्माननीय सहकार मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) महाराष्ट्र अवैध सावकारी प्रकरणामध्ये कायदेशीर अंमलबजावणी करताना कलम १६ मध्ये चौकशी दरम्यान अनेक प्रकरणे बंद करण्यात आली आहेत, हे खरे आहे काय,

(२) असल्यास, माहे जानेवारी, २०१४ ते जानेवारी, २०२० या कालावधीत किती प्रकरणे बंद करण्यात आली व अशी प्रकरणे बंद करण्याची कायदेशीर तरतूद आहे, हे ही खरे आहे काय,

(३) असल्यास, महाराष्ट्र अवैध सावकारी अधिनियम (नियमन) २०१४ कलम १६ नुसार बंद झालेली प्रकरणे त्वरीत सुरु करण्याबाबत शासनाने कोणती कार्यवाही केली वा करण्यात येत आहे,

(४) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री.शामराव ऊर्फ बाळासाहेब पाटील : (१) व (२) नाही.

महाराष्ट्र सावकारी (नियमन) अधिनियम, २०१४ चे कलम १६ अन्वये सुरु असलेल्या चौकशीदरम्यान कोणतेही प्रकरण बंद करण्यात आलेले नाही.

(३) महाराष्ट्र सावकारी (नियमन) अधिनियम, २०१४ राज्यात लागू झाल्यापासून जानेवारी, २०२० अखेर अवैध सावकारीबाबत ६१०९ तक्रारी प्राप्त झाल्या आहेत. सदर तक्रारीपैकी ५३५७ तक्रारीमध्ये अधिनियमाच्या कलम १६ नुसार चौकशीचे कामकाज पूर्ण करण्यात आले असून उर्वरित ७५२ तक्रारीबाबत चौकशीचे कामकाज सुरू आहे.

(४) प्रश्न उद्भवत नाही.

कोल्हापूर जिल्ह्यात गुन्हाळ घरांचे नुकसान झाल्याबाबत

(२९) * ६६४ श्री.आनंदराव पाटील, श्री.अमरनाथ राजूरकर, श्री.शरद रणपिसे, डॉ.वजाहत मिर्झा, डॉ.सुधीर तांबे, अॅड.हुस्नबानू खलिफे, प्रा.जोगेन्द्र कवाडे, श्री.अशोक ऊर्फ भाई जगताप, श्री.रामहरी रुपनवर : सन्माननीय मदत व पुनर्वसन मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) कोल्हापूर जिल्ह्यात आलेल्या महापुरामुळे ऊस कुजून गुन्हाळ घरांचे नुकसान झाल्याने उद्योग अडचणीत आल्याचे माहे ऑगस्ट, २०१९ मध्ये वा त्यादरम्यान निदर्शनास आले, हे खरे आहे काय,

(२) असल्यास, उक्त प्रकरणी शासनाने चौकशी केली आहे काय, चौकशीत काय आढळून आले, त्यानुषंगाने सदर उद्योगाला आर्थिक मदतीचा हात देवून उद्योग पुन्हा उभा करण्याबाबत कोणती कार्यवाही केली वा करण्यात येत आहे,

(३) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री.विजय वडेद्विवार : (१) व (२) माहे ऑगस्ट, २०१९ मध्ये वा त्यादरम्यान झालेल्या अतिवृष्टीमुळे व महापुरामुळे कोल्हापूर जिल्ह्यातील एकूण १९७ गुन्हाळ घरांचे नुकसान झाले आहे. त्यापैकी ३० गुन्हाळ घर नुकसानग्रस्तांना ९,३७,२३४/- अनुदान वाटप करणेत आलेले आहे.

उर्वरित गुन्हाळ घर नुकसानग्रस्तांचा पंचनामा करून अनुदान देणेविषयीची कार्यवाही जिल्हास्तरावर सुरू आहे.

(३) प्रश्न उद्भवत नाही.

साखर कारखान्यांना एफआरपीचे पैसे मिळण्याबाबत

(३०) * २६० श्री.सदाशिव खोत : सन्माननीय सहकार मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) कोल्हापूर व सांगली जिल्ह्यात मागील साखर हंगामात एफआरपीचे तुकडे करून कारखान्यांनी शेतकऱ्यांच्या खात्यावर ऊसाचे बील जमा केले असून थकित एफआरपीचे ९८ कोटीचे व्याज प्रलंबित असल्याचे निदर्शनास आले आहे, हे खरे आहे काय,

(२) असल्यास, एफआरपी न दिल्याने १५ टक्के व्याजाची आकारणी कारखान्यावर करण्यात आली आहे, हे ही खरे आहे काय,

(३) असल्यास, उपरोक्त प्रकरणी शासनाने चौकशी करून सदर रक्कम शेतकऱ्यांना मिळण्याकरीता कोणती कार्यवाही केली वा करण्यात येत आहे,

(४) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री.शामराव ऊर्फ बाळासाहेब पाटील : (१) अंशतः खरे आहे.

मागील गळीत हंगाम २०१८-१९ मध्ये कोल्हापूर जिल्ह्यातील २२ कारखान्यांनी तसेच सांगली जिल्ह्यातील १६ कारखान्यांनी दोन-तीन टप्प्यात एफआरपी अदा केली आहे. ऊस (नियंत्रण) आदेश, १९६६ चे कलम ३ च्या तरतुदीनुसार साखर कारखाने व संबंधित ऊस पुरवठादार शेतकरी यांचेमध्ये एफआरपीची रक्कम दोन-तीन हप्त्यामध्ये देणेघेणेबाबत सामंजस्य करार करणेची तरतूद आहे. तसेच कलम ३ (३ A) च्या तरतुदीनुसार देय एफआरपी विहित मुदतीत अदा न केल्यास १५% दराने व्याज आकारण्याची तरतूद आहे. या तरतुदीनुसार सदर ३८ कारखान्यांकडे १५% प्रमाणे एकूण रुपये ९८ कोटी इतके व्याज थकीत आहे.

(२) हे खरे नाही. कारखान्यांनी दोन-तीन टप्प्यात एफआरपी अदा केली आहे. त्यामुळे कलम ३(३ए) च्या तरतुदीनुसार १५% प्रमाणे व्याज आकारणी करण्यात आलेली आहे.

(३) गळीत हंगाम २०१८-१९ मधील थकीत एफआरपी संदर्भात आयुक्तालयामध्ये संबंधित साखर कारखान्यांच्या सतत आढावा बैठका, सुनावण्या घेवून एफआरपीची अदायगी त्वरीत करावी यासाठी साखर आयुक्तालयामार्फत वेळोवेळी पाठपुरावा करण्यात आला आहे. कारखान्यांना व

प्रादेशिक सहसंचालक (साखर) यांना आयुक्तालयाकडील दिनांक ०८/०१/२०१९ चे परिपत्रक, दिनांक १३/०५/२०१९, २२/०५/२०१९, २८/०५/२०१९ च्या पत्रान्वये एफआरपी त्वरीत अदा करण्यात यावी अन्यथा १५% व्याज/आरआरसी प्रमाणे कारवाई करण्यात येईल असे कळविण्यात आलेले आहे.

थकीत एफआरपी संदर्भात कोल्हापूर जिल्ह्यातील ९ कारखान्यांवर रुपये ५४० कोटी रकमेचे व सांगली जिल्ह्यातील ७ कारखान्यांवर रुपये २०३.४४ कोटी रकमेचे आरआरसी आदेश काढण्यात आले आहेत.

वरील १६ कारखान्यापैकी ११ कारखान्यांनी आरआरसी ची संपूर्ण रक्कम अदा केलेली आहे. मात्र ५ कारखान्यांकडे दिनांक ३१/०१/२०२० अखेर रुपये ३८.५९ कोटी रक्कम थकीत आहे. थकीत एफआरपी वरील १५% व्याजाबाबत प्रादेशिक सहसंचालक (साखर) कोल्हापूर यांना दिनांक २७/०१/२०२० चे पत्रान्वये पुढील आवश्यक ती कार्यवाही करणेसाठी सूचना देण्यात आलेल्या आहेत. तसेच व्याज आकारणीची वसुली करण्यासाठी जिल्हाधिकारी, कोल्हापूर आणि सांगली यांना दिनांक ०२/०१/२०२० च्या पत्रान्वये कार्यवाही करण्याबाबत कळविण्यात आले आहे.

(४) प्रश्न उद्भवत नाही.

महावितरण वीज कंपनीकडून मृत कामगारांच्या वारसांना अनुकंपा तत्वावर नोकरी देण्याबाबत

(३१) * १३०० श्री.प्रसाद लाड, श्री.रविंद्र फाटक, श्री.प्रविण दरेकर, श्री.जगन्नाथ शिंदे, श्री.किरण पावसकर, श्री.हेमंत टकले : तारांकित प्रश्न क्रमांक ४७०७२ ला दिनांक २१ जून, २०१९ रोजी दिलेल्या उत्तराच्या संदर्भात सन्माननीय ऊर्जा मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) वीज कंपनीत कार्यरत असताना एखाद्या कामगाराचा मृत्यू झाल्यास त्याच्या वारसाला महिन्याभरात अनुकंपा तत्वावर नोकरी देणे बंधनकारक असताना तसेच वैद्यकीय कारणास्तव सेवानिवृत्ती दिलेल्या कर्मचाऱ्यांचे वारसदार अनुकंपा तत्वावर नियुक्तीच्या प्रतिक्षेत असताना वीज कंपनीमध्ये रिक्त पदे नसल्याचे कारण देत महावितरणकडून अनुकंपा तत्वावर कर्मचाऱ्यांच्या वारसांची भरती करण्याबाबत विलंब केला जात असल्याने

सुमारे अडीच हजारांहून अधिक मृत कामगारांचे वारस नोकरीच्या प्रतिक्षेत असल्याचे माहे जानेवारी, २०२० मध्ये वा त्यादरम्यान निदर्शनास आले आहे, हे खरे आहे काय,

(२) असल्यास, उक्त प्रकरणे मागील १० ते १५ वर्षांपासून प्रलंबित असून कंपनीमध्ये वारस नियुक्तीच्या प्रतिक्षेत राहण्यामागची कारणे काय आहेत,

(३) असल्यास, दुसरीकडे शिपाई पदापासून अभियंत्यांची पदे थेट भरली जात असल्याचा आरोप महाराष्ट्र वीज कामगार महासंघाच्यावतीने करण्यात आलेला असून मृत कर्मचाऱ्यांच्या वारसांना प्राधान्याने नोकरी न दिल्यास आंदोलन करण्याचा इशारा दिला आहे, हे ही खरे आहे काय,

(४) असल्यास, ज्या वीज कंपनीच्या कामगारांच्या वारसांना अनुकंपा तत्वावर नोकरी मिळालेली नाही, त्यांना कर्मचारी आणि वीज कंपनीने उभारलेल्या निधीतून रुपये चार हजार एवढा मासिक निर्वाह भत्ता दिला जात आहे, हे ही खरे आहे काय,

(५) असल्यास, उपरोक्त प्रकरणी शासनाने चौकशी केली आहे काय, चौकशीत काय आढळून आले व त्यानुसार संबंधित दोषींविरुधात कोणती कारवाई केली वा करण्यात येत आहे, तसेच उक्त वारस नियुक्त्या कधीपर्यंत होणे अपेक्षित आहे,

(६) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

डॉ. नितिन राऊत : (१), (२), (३), (४) व (५) हे अंशतः खरे आहे.

महाराष्ट्र राज्य विद्युत वितरण कंपनी मर्या. वर्गीकरण व सेवाप्रवेश विनियम, २००५ च्या तरतुदीनुसार मृत/वैद्यकीय कारणास्तव सेवानिवृत्त झालेल्या कर्मचाऱ्यांच्या वारसांना रिक्त पदे व अनुशेष विचारात घेऊन नियुक्त्या देण्यात येतात. याबाबतचा आढावा वेळोवेळी घेण्यात येतो. माहे जानेवारी, २०२० अखेर एकूण ९४९ परिपूर्ण प्रस्ताव अनुकंपा तत्वावर नोकरीवर सामावून घेण्यासाठी प्रलंबित आहेत.

मृत कर्मचाऱ्यांच्या वारसांना प्राधान्याने नोकरी न दिल्यास आंदोलन करण्याचा कोणताही इशारा महाराष्ट्र वीज कामगार महासंघटनेच्यावतीने देण्यात आलेला नाही. तथापि, महाराष्ट्र राज्य स्वाभिमानी विद्युत वर्कर्स संघटनेच्यावतीने दिनांक १५/०१/२०२० रोजी आझाद मैदान, मुंबई येथे आंदोलन केले आहे.

एम.एस.ई.बी. एप्लॉईज डिपेंडंट वेलफेअर ट्रस्टकडून अवलंबितास दरमहा रुपये ४०००/- मासिक द्रव्य लाभ देण्यात येतो.

(६) प्रश्न उद्भवत नाही.

**राज्यातील गृहनिर्माण सोसायट्यांना मानीव अभिहस्तांतरण
(डीम्ड कन्वेनियन्स) असफल झाल्याबाबत**

(३२) * १३५५ श्री.जगन्नाथ शिंदे, श्री.किरण पावसकर, श्री.हेमंत टकले :

सन्माननीय सहकार मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) राज्यातील सुमारे ८८ हजार गृहनिर्माण सोसायट्यांना जमिनीची मालकी मिळण्यास अडचणी येत असल्याने तत्कालीन मुख्यमंत्री श्री.पृथ्वीराज चव्हाण यांनी राज्यात डीम्ड कन्वेनियन्स ही योजना राबविण्यास सुरुवात करून माहे नोव्हेंबर, २०१२ मध्ये वा त्यादरम्यान मा.मुख्यमंत्र्यांनी सर्व गृहनिर्माण सोसायट्यांना पत्र पाठवून मानीव अभिहस्तांतरण (डीम्ड कन्वेनियन्स) करून घेण्याबाबत आवाहन करून विशेष मोहिमा सुरु केल्या, हे खरे आहे काय,

(२) असल्यास, या मोहिमेंतर्गत कागदपत्रांची संख्या कमी केलेली असूनही सदर मोहिम असफल झाली असून, ऑनलाईन अर्ज स्वीकारण्याची व्यवस्था खंडित झाल्याने राज्यभरातील सुमारे ७० हजार गृहनिर्माण सोसायट्यांचा मानीव अभिहस्तांतरण (डीम्ड कन्वेनियन्सचा) मार्ग कठीण बनला आहे, हे ही खरे आहे काय,

(३) असल्यास, ऑनलाईन अर्ज स्वीकारणे बंद झाल्यामुळे व ऑफलाईन अर्ज स्वीकारण्यात यावेत अशी मागणी सोसायट्यासह वकील संघटनांनी केली असतानादेखील ऑफलाईन अर्ज न स्वीकारण्याच्या विभागाच्या नकारात्मक भूमिकेमुळे राज्यातील सर्व जिल्हा उपनिबंधकांनी नकार दिल्यामुळे मानीव अभिहस्तांतरण प्रक्रिया सध्या प्रलंबित आहे, हे ही खरे आहे काय,

(४) असल्यास, उक्त प्रकरणी न्यायालयाने ऑफलाईन अर्ज स्वीकारण्याचे आदेश दिलेले असतानाही विभागाकडून या आदेशाचे पालन होत नसल्याने राज्यातील गृहनिर्माण सोसायट्यांना मानीव अभिहस्तांतरण (डीम्ड कन्वेनियन्सचा) मिळण्याबाबत शासनाने कोणती कार्यवाही केली वा करण्यात येत आहे,

(५) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री.शामराव ऊर्फ बाळासाहेब पाटील : (१) होय, हे खरे आहे.

(२) व (३) हे खरे नाही.

गृहनिर्माण सहकारी संस्थांच्या मानीव अभिहस्तांतरण करण्यासंदर्भातील ऑनलाईन सेवेमध्ये तात्पुरत्या स्वरूपात व्यत्यय आला होता. तथापि, या कालावधीत मानीव अभिहस्तांतरणाचे अर्ज ऑफलाईन पध्दतीने स्वीकारण्यात आले असून, सद्यःस्थितीत सदर ऑनलाईन सेवा सुरु आहे.

(४) मा.उच्च न्यायालय, मुंबई यांनी दिलेल्या आदेशानुसार मानीव अभिहस्तांतरणाचे अर्ज ऑनलाईन तसेच ऑफलाईन पध्दतीने स्वीकारण्यात येत आहेत.

(५) प्रश्न उद्भवत नाही.

शासकीय सेवेतील दिव्यांग व्यक्तींना वर्ग १ व २ या पदावर बढती देण्याबाबत

(३३) * १६७५ श्री.रामदास आंबटकर, प्रा.अनिल सोले, श्री.नागोराव गाणार : सन्माननीय मुख्यमंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) शासनाने शासकीय सेवेतील दिव्यांग व्यक्तींना वर्ग १ व २ या पदावर बढती देण्यासंदर्भातील धोरण निश्चित करावे असे आदेश महाराष्ट्र प्रशासकीय न्यायाधिकरण यांनी दिनांक २० जून, २०१९ रोजी वा त्यासुमारास दिले, हे खरे आहे काय,

(२) असल्यास, मा.सर्वोच्च न्यायालयाने राज्य शासनाने स्वतंत्रपणे यासंबंधीचे धोरण निश्चित करावे असे आदेश दिलेले असतानाही दिव्यांग कर्मचाऱ्यांच्या बढती विषयीचे धोरण निश्चित न करण्याची कारणे काय आहेत,

(३) असल्यास, मा.सर्वोच्च न्यायालय, मा.उच्च न्यायालयाच्या आदेशाच्या तसेच MAT च्या आदेशाच्या अनुषंगाने धोरण निश्चित करण्यासंदर्भात शासनाने कोणती कार्यवाही केली वा करण्यात येत आहे,

(४) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री.उध्दव ठाकरे : (१) होय.

(२) व (३) दिव्यांग कर्मचाऱ्यांच्या वर्ग-१ व वर्ग-२ च्या पदांवर बढती विषयक धोरण निश्चित करण्याबाबतची कार्यवाही सुरु आहे.

(४) प्रश्न उद्भवत नाही.

**डॉ.बाबासाहेब आंबेडकर मागासवर्गीय वसतिगृह, भिवंडी येथे
विद्यार्थ्यांना निकृष्ट दर्जाचे जेवण दिल्याबाबत**

(३४) * १७२९ श्री.रामनिवास सिंह, श्री.विजय ऊर्फ भाई गिरकर, श्री.सुजितसिंह ठाकूर, श्री.नागोराव गाणार, अॅड.निरंजन डावखरे, डॉ.परिणय फुके, प्रा.जोगेन्द्र कवाडे : सन्माननीय सामाजिक न्याय मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) भिवंडी तसेच वरळी, मुंबई परिसरात समाजकल्याण विभागाच्यावतीने चालविण्यात येणाऱ्या डॉ.बाबासाहेब आंबेडकर मागासवर्गीय मुलीच्या शासकीय वसतिगृहातील विद्यार्थ्यांना शासनाने ठरवून दिलेल्या मेन्यूप्रमाणे भोजन व इतर खाण्याचे पदार्थ न देता अत्यंत निकृष्ट दर्जाचे जेवण तसेच सडलेली फळे, अंडी व अर्धे कच्चे जेवण देण्यात येत असल्याचे माहे जानेवारी, २०२० मध्ये वा त्यादरम्यान निदर्शनास आले आहे, हे खरे आहे काय,

(२) असल्यास, वसतिगृहात मिळणाऱ्या सर्वपायाभूत सुविधेचा असणारा अभाव तसेच शैक्षणिक साहित्य, शिष्यवृत्ती वेळेवर न मिळणे, इमारतीची दुरुवस्था झाल्याने विद्यार्थ्यांची प्रचंड गैरसोय होत आहे, हे ही खरे आहे काय,

(३) असल्यास, एका आठवड्यात वसतिगृहात जेवण बनविण्यात आले नसल्याने दोन दिवस येथील विद्यार्थी उपाशीपोटीच झोपल्याचेही निदर्शनास आले असून यासंदर्भात वसतिगृहाच्या गृहपाल यांच्याकडे विद्यार्थ्यांनी वारंवार तक्रारी करूनही कोणतीच कार्यवाही अथवा सहकार्य करण्यात आलेले नाही, हे ही खरे आहे काय,

(४) असल्यास, उक्त प्रकरणी शासनाने चौकशी केली आहे काय, चौकशीत काय आढळून आले, त्यानुषंगाने वसतिगृहात विद्यार्थ्यांच्या होणाऱ्या त्रासाबाबत जबाबदार असणाऱ्यांविरुद्ध कोणती कारवाई केली वा करण्यात येत आहे,

(५) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री.धनंजय मुंडे : (१) नाही.

(२) नाही.

(३) नाही.

(४) व (५) प्रश्न उद्भवत नाही.

दिव्यांगाना ५% राखीव निधी खर्च करणेबाबत

(३५) * १९८० श्री.सुरेश धस : सन्माननीय सामाजिक न्याय मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) शासनाच्या धोरणानुसार प्रत्येक ग्रामपंचायत व नगर पंचायती अंतर्गत दिव्यांगांसाठी ५% राखीव निधी खर्च करणे बंधनकारक आहे, हे खरे आहे काय,

(२) असल्यास, हा निधी वाटप होत नसल्यामुळे तो वाटप करण्यासाठी राज्यभरात दिव्यांगांची तालुका व जिल्हास्तरावर आंदोलने होत आहेत, हे ही खरे आहे काय,

(३) असल्यास, उपरोक्त प्रकरणी शासनाने चौकशी करून दिव्यांगांसाठी ५% निधी खर्चाच्या मागणीबाबत कोणती कार्यवाही केली वा करण्यात येत आहे,

(४) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री.धनंजय मुंडे : (१) हे खरे आहे.

(२) हे खरे आहे.

(३) नगरविकास विभाग व ग्रामविकास विभाग यांनी अनुक्रमे दिनांक १०/०५/२०१८ व दिनांक २५/०६/२०१८ रोजी शासन निर्णय निर्गमित करून सर्व स्थानिक स्वराज्य संस्था यांना ५ टक्के निधी दिव्यांगांच्या कल्याणासाठी राखून ठेवून सदर निधीतून दिव्यांग व्यक्तींसाठी कल्याणकारी योजना राबविण्याबाबत निर्देश दिले आहेत.

(४) प्रश्नच उद्भवत नाही.

**ग्रामीण भागातील अवैध मदयनिर्मिती व मदयविक्रीला
आळा बसण्यासाठी स्थानिक पातळीवर ग्रामरक्षक
दलाची स्थापना करण्याबाबत**

(३६) * २००३ अॅड.हुस्नबानू खलिफे, श्री.शरद रणपिसे, श्री.अशोक ऊर्फ भाई जगताप, श्री.जनार्दन चांदूरकर, श्री.रामहरी रुपनवर, डॉ.वजाहत मिर्झा, डॉ.सुधीर तांबे, प्रा.जोगेन्द्र कवाडे, श्री.अमरनाथ राजूरकर : सन्माननीय राज्य उत्पादन शुल्क मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) राज्याच्या ग्रामीण भागात अवैध मदयनिर्मिती व मदयविक्री सुरु आहे, हे खरे आहे काय,

(२) असल्यास, ग्रामीण भागातील अवैध मदयनिर्मिती व मदयविक्रीला प्रतिबंध घालण्यासाठी लोकसहभागातून स्थानिक पातळीवर ग्रामरक्षक दलाची स्थापना करण्याची सूचना जिल्हाधिकाऱ्यांना शासनाने माहे जानेवारी, २०२० मध्ये वा त्यादरम्यान दिल्याचे निदर्शनास आले, हे खरे आहे काय,

(३) असल्यास, उक्त प्रकरणी शासनाने चौकशी करून कोणती कार्यवाही केली वा करण्यात येत आहे,

(४) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री.दिलीप वळसे-पाटील : (१) हे अंशतः खरे आहे.

(२) व (३) राज्य उत्पादन शुल्क विभागामार्फत माहे एप्रिल, २०१९ ते डिसेंबर, २०१९ या कालावधीत अवैध दारुची निर्मिती, वाहतूक व विक्री करणाऱ्यांविरुद्ध एकूण ३४,८४४ गुन्हे नोंदविले आहेत.

ग्रामपंचायत हद्दीतील अवैध मद्य निर्मिती, वाहतूक व विक्री यावर प्रतिबंध आणण्याच्या दृष्टीने लोकसहभाग वाढविण्यासाठी ग्रामरक्षक दलाची स्थापना करण्यात येते. अद्यापपर्यंत अहमदनगर जिल्ह्यात १२० आणि चंद्रपूर जिल्ह्यात ३७ अशा एकूण १५७ गावांमध्ये ग्रामरक्षक दलाची स्थापना करण्यात आली आहे. अवैध मद्य व्यवसायास आळा घालण्याच्या दृष्टीने राज्यातील जास्तीत जास्त ग्रामपंचायतीमध्ये ग्रामरक्षक दलाची स्थापना व्हावी यासाठी आयुक्त, राज्य उत्पादन शुल्क, मुंबई यांच्या दिनांक १३ जानेवारी, २०२० रोजीच्या अर्धशासकीय पत्रान्वये, दिनांक २६ जानेवारी, २०२० रोजी होणाऱ्या ग्रामसभेच्या विषयसूचीमध्ये ग्रामरक्षक दल स्थापनेचा विषय समाविष्ट करण्याबाबत, तसेच, ग्रामरक्षक दल स्थापनेकरीता आवश्यक ती यथायोग्य कार्यवाही करण्याबाबतच्या सूचना सर्व जिल्हाधिकाऱ्यांना देण्यात आल्या आहेत. राज्यातील ग्रामीण भागात अवैध मद्य निर्मिती, वाहतूक व विक्रीच्या अनुषंगाने राज्य उत्पादन शुल्क विभाग आणि पोलीस विभागामार्फत समन्वयाने कारवाया करण्यात येतात.

(४) प्रश्न उद्भवत नाही.

कळमना (जि.नागपूर) कृषी उत्पन्न बाजार समितीमध्ये गैरव्यवहार झाल्याबाबत

(३७) * २०३१ श्री.गिरीशचंद्र व्यास, श्री.नागोराव गाणार : सन्माननीय पणन मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

- (१) कळमना (जि.नागपूर) कृषी उत्पन्न बाजार समितीमध्ये झालेल्या गैरव्यवहाराची बाब निदर्शनास आली आहे, हे खरे आहे काय,
- (२) असल्यास, कृषी उत्पन्न बाजार समिती नागपूर यांची जिल्हा उपनिबंधकाकडून चौकशी होऊन अहवाल प्राप्त झाला आहे काय,
- (३) असल्यास, उक्त प्रकरणी शासनाने चौकशी करून कोणती कार्यवाही केली वा करण्यात येत आहे,
- (४) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री.शामराव ऊर्फ बाळासाहेब पाटील : (१) अंशतः खरे आहे.

(२) व (३) होय.

जिल्हा उपनिबंधक, सहकारी संस्था, नागपूर यांचेकडील दिनांक १४/०९/२०१७ च्या पत्रान्वये पणन संचालक, महाराष्ट्र राज्य, पुणे व विभागीय सहनिबंधक, सहकारी संस्था, नागपूर यांना चौकशी अहवालाच्या अनुषंगाने २० गाळे वाटप रद्द करण्याबाबत प्रस्ताव सादर केला होता. त्यानुषंगाने विभागीय सहनिबंधक, सहकारी संस्था, नागपूर यांनी दिनांक ०७/०४/२०१८ रोजीच्या आदेशान्वये सदर गाळेवाटप रद्द केले आहेत.

सदर आदेशाविरुद्ध मा.उच्च न्यायालय, खंडपीठ नागपूर येथे याचिका क्र.२३५९/२०१८ व ३०१६/१८ दाखल केली होती. सदर याचिकेत न्यायालयाने अनुक्रमे दिनांक २०/०४/२०१८ व दिनांक २५/०५/२०१८ रोजी अंतरीम आदेश दिला असून याचिकाकर्ते यांचे विरोधात बलपूर्वक कारवाई करण्यात येऊ नये असे आदेशात नमूद करण्यात आले असून सदर याचिका सदयःस्थितीत न्यायप्रविष्ट आहे.

(४) प्रश्न उद्भवत नाही.

**परळी वैजनाथ (जि.बीड) येथे स्व. गोपीनाथराव मुंडे
ऊसतोड महामंडळ स्थापनेबाबत**

(३८) * १०७६ श्री.विनायकराव मेटे : सन्माननीय कामगार मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) परळी वैजनाथ (जि.बीड) येथे स्व.गोपीनाथराव मुंडे यांच्या नावाने महामंडळ स्थापना करण्याची घोषणा शासनाने केली असून, या महामंडळांतर्गत ऊसतोड कामगारांना कर्ज व विविध योजनेचा लाभ मिळावा याकरीता हे महामंडळ स्थापन करण्यात आले होते, हे खरे आहे काय,

(२) असल्यास, महामंडळाची घोषणा होवून पाच वर्षांपेक्षा जास्त कार्यकाळ होऊनही महामंडळाचे कार्यालय न उघडणे, सदस्य मंडळाची नियुक्ती न करणे, एकाही कामगाराला योजनेचा लाभ घेता आला नाही, हे ही खरे आहे काय,

- (३) असल्यास, महामंडळास एकही रुपयाची तरतुद न केल्यामुळे गोरगरीब, कष्टकरी ऊसतोड कामगारांना या योजनेचा लाभ घेता येत नसल्यामुळे ऊसतोड कामगारांमध्ये असंतोष निर्माण झाला आहे, हे ही खरे आहे काय,
- (४) असल्यास, या महामंडळास अर्थसंकल्पामध्ये निधी मंजूर करून नियोजित परळी वैजनाथ येथे महामंडळाचे कार्यालय सुरु करण्याबाबत कोणती कार्यवाही केली वा करण्यात येत आहे,
- (५) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री.दिलीप वळसे-पाटील : (१), (२), (३) व (४) राज्यातील ऊसतोड कामगारांसाठी विविध कल्याणकारी व सामाजिक सुरक्षा योजनांचा लाभ देण्यासाठी स्व.गोपीनाथ मुंडे ऊसतोड कामगार महामंडळ स्थापन करण्याबाबत दिनांक १३ सप्टेंबर, २०१९ रोजी शासन निर्णय निर्गमित करण्यात आलेला आहे.

महामंडळाच्या अध्यक्षपदी श्री.केशवराव यादवराव आंधळे, माजी वि.स.स. यांची नियुक्ती करण्यात आली आहे. महामंडळाचे इतर सदस्य, कामकाज, महामंडळाचे कार्यालय व इतर बाबींसंदर्भात सविस्तर कार्यनियमावली अध्यक्षांच्या सल्ल्याने तयार करण्याचे काम प्रगतीपथावर आहे.

(५) प्रश्न उद्भवत नाही.

**डहाणू, पालघर, तलासरी (जि.पालघर) तसेच देवगड भागात
भुकंपामुळे नुकसान झाल्याबाबत**

(३९) * ७८८ श्री.रविंद्र फाटक, डॉ.(श्रीमती) मनिषा कायंदे, श्री.आनंदराव पाटील : तारांकित प्रश्न क्रमांक ४६८२९ ला दिनांक २ जुलै, २०१९ रोजी दिलेल्या उत्तराच्या संदर्भात सन्माननीय मदत व पुनर्वसन मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) डहाणू, पालघर, तलासरी (जि.पालघर) व कोकणातील देवगड व आजुबाजूच्या भागात सातत्याने भुंकपाचे बसत असलेले धक्के, भूंकपाच्या धक्क्यामुळे गावातील घरांना पडलेले तडे, घरे, रस्ते आदिचे मोठ्या प्रमाणात नुकसान झाल्याचे माहे जानेवारी, २०२० मध्ये वा त्यादरम्यान निदर्शनास आले, हे खरे आहे काय,

(२) असल्यास, २.९ रिश्टर स्केलचा भुंकपाचा तडाखा बसल्याने अनेक घरे कोसळणे व वारंवार बसणाऱ्या धक्क्यांनी ग्रामस्थांमध्ये भितीचे वातावरण निर्माण झाले असून सदर भूंकपाचा परिणाम रोजगारावर देखील झाला आहे, हे ही खरे आहे काय,

(३) असल्यास, भूंकपामध्ये नुकसान झालेल्यांना आर्थिक मदत देण्याबाबत व वारंवार होणाऱ्या भूंकपाबाबत शासनाने कोणती उपाययोजना केली वा करण्यात येत आहे,

(४) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री.विजय वडेईवार : (१) व (२) अंशतः खरे आहे. देवगड तालुक्यात अशी बाब नाही.

(३) व (४) भूंकपाच्या धक्क्यामुळे प्रभावीत क्षेत्रातील नागरिक घराबाहेर निवारे करून राहत आहेत. त्यांच्यासाठी तात्पुरते निवारा शेड उभारण्यात आले आहेत. त्यासाठी ताडपत्री व तंबू पुरविण्यात आले आहेत. जिल्हाधिकाऱ्यांच्या मागणी / विनंतीनुसार शासनाकडून वेळोवेळी जिल्ह्यास यासाठी निधी वितरीत करण्यात आला आहे. भूंकपाच्या धक्क्यांची पहाणी करण्याकरीता भारतीय हवामान खाते नवी दिल्ली येथील तज्ञांच्या टिमने डहाणू व तलासरी या तालुक्यांची पहाणी केली. तसेच नॅशनल जिऑग्राफिक रिसर्च इन्स्टिट्यूट, हैद्राबाद यांची टिम डहाणू तालुक्यात कार्यरत आहे. भूंकप प्रवण क्षेत्रात ९ ठिकाणी भूंकपमापक यंत्रे बसविण्यात आली आहेत. स्थानिक जनतेच्या मनात भिती निर्माण होऊ नये म्हणून जनजागृती कार्यक्रम राबविण्यात आले आहेत. आपत्कालीन परिस्थिती उद्भवणार नाही यासाठी एनडीआरएफ व सिव्हिल डिफेन्स यांच्यामार्फत प्रशिक्षण देण्यात येत आहे.

जिल्हा आपत्ती व्यवस्थापन प्राधिकरणामार्फत “भूकंप सुरक्षिततेसाठी आवश्यक उपाय” CSIR नवी दिल्ली यांनी प्रकाशित केलेल्या पुस्तकांच्या १० हजार प्रती भूकंपप्रवण क्षेत्रातील सर्व विद्यार्थी व घरोघरी वाटण्यात आल्या आहेत.

देवगड तालुक्यात वारंवार भुंकंपाचे धक्के बसत असल्याची नोंद नाही.

राज्य अपंग वित्त विकास महामंडळाच्या कर्ज वाटपाबाबत

(४०) * ६३२ आर्कि.अनंत गाडगीळ, श्री.रामहरी रुपनवर, अॅड.हुस्नबानू खलिफे, डॉ.वजाहत मिर्झा, प्रा.जोगेन्द्र कवाडे : तारांकित प्रश्न क्रमांक ४४३३८ ला दिनांक २९ नोव्हेंबर, २०१८ रोजी दिलेल्या उत्तराच्या संदर्भात सन्माननीय सामाजिक न्याय मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) महाराष्ट्र राज्य अपंग वित्त व विकास महामंडळांचे कर्जवाटप सन २०१६ पासून बंद झाल्यामुळे अनेक दिव्यांग स्वयंरोजगारापासून वंचित राहिले असल्याचे दिनांक १० जुलै, २०१९ रोजी वा त्यासुमारास निदर्शनास आले आहे, हे खरे आहे काय,

(२) असल्यास, सदर महामंडळासाठी निधीची तरतूद करून दिव्यांगांना स्वयंरोजगारासाठी कर्जवाटप करण्याबाबत शासनाने कोणती कार्यवाही केली वा करण्यात येत आहे,

(३) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री.धनंजय मुंडे : (१) हे खरे नाही.

(२) या महामंडळामार्फत सर्व योजनांचे आजपर्यंत एकूण १४४८९ लाभार्थ्यांना रक्कम रुपये १२१.४१ कोटी कर्ज वाटप करण्यात आले आहे. मागील चार वर्षात या महामंडळामार्फत राबविण्यात येणाऱ्या योजनेतर्गत झालेले वाटप खालीलप्रमाणे आहे.

अ.क्र.	वर्ष	महामंडळाच्या कर्ज योजना			
		थेट कर्ज योजना		राष्ट्रीय महामंडळाची कर्ज योजना	
		(रूपये लाखात)			
		लाभार्थी संख्या	वाटप रक्कम	लाभार्थी संख्या	वाटप रक्कम
१	२०१६-१७	२२	४.४०	७७३	१६११.४९
२	२०१७-१८	०६	१.२०	१९१	३१२.४३
३	२०१८-१९	०	०.००	२३४	३३४.९४
४	२०१९-२०	४७	९.४०	०४	५.४१

या महामंडळास राष्ट्रीय दिव्यांग वित्त व विकास महामंडळकडून निधी उपलब्ध होण्याकरीता शासनाने दिनांक २५ फेब्रुवारी, २०१९ नुसार एकूण रक्कम रुपये ७० कोटींची हमी मंजूर केली आहे. शासन हमीची वैधता दिनांक ३१/१२/२०२४ पर्यंत आहे. या महामंडळाचे अधिकृत भागभांडवल रक्कम रुपये १०० कोटीपर्यंत वाढविण्याबाबतचा प्रस्ताव शासनाच्या विचाराधीन आहे.

(३) प्रश्न उद्भवत नाही.

**परळी (जि.बीड) येथील औष्णिक वीज निर्मिती
केंद्रातील संच बंद असल्याबाबत**

(४१) * २९१ डॉ.(श्रीमती) मनिषा कायंदे : सन्माननीय ऊर्जा मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) परळी (जि.बीड) येथील औष्णिक वीज निर्मिती केंद्रातील एक, दोन व तीन क्रमांकांचे संच कायमचे बंद असून चार, पाच, सहा व सात हे चार संच वीज निर्मितीसाठी सक्षम नसल्याने तसेच वीज मागणी अभावी दीड वर्षांपासून बंद असल्याचे माहे जानेवारी, २०२० मध्ये वा त्यादरम्यान निदर्शनास आले आहे, हे खरे आहे काय,

(२) असल्यास, मागील दोन वर्षात या वीज केंद्रात संच बंद पडत असल्याबाबत शासनाने चौकशी/पाहणी केली आहे काय, चौकशी/पाहणीत काय आढळून आले तसेच वीज निर्मिती केंद्र पूर्ववत सुरु करणेबाबत शासनस्तरावर काय कार्यवाही केली वा करण्यात येत आहे,

(३) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

डॉ. नितिन राऊत : (१) व (२) परळी जिल्हा बीड येथील औष्णिक वीज निर्मिती केंद्रातील संच क्र. १ ते ५ चे आर्युमान ३२ वर्षापेक्षा अधिक असणे, संचाचे तंत्रज्ञ कालबाहय होणे संचाच्या सुट्या भागांच्या उपलब्धतेमध्ये अडचणी येणे, दुरुस्ती, देखभालीवरील वाढता खर्च इत्यादी बाबींमुळे परळी औष्णिक वीजनिर्मिती केंद्रातील संच क्र.१(३० मे. वॅट), दिनांक १५/१२/२०१० पासून, संच क्र.२ (३० मे.वॅट) दिनांक ११/१२/२०१० पासून, संच क्र.३ (२१० मे.वॅट), दिनांक ०१/०४/२०१६, संच क्र.४ (२१० मे.वॅट) व संच क्र.५ (२१० मे.वॅट) दिनांक ३०/११/२०१९ पासून संचालक मंडळाच्या निर्णयानुसार कायमस्वरूपी बंद करण्यात आले आहेत.

संच क्र. ६, ७ व ८ दिनांक २१/०८/२०१९ पासून मेरीट ऑर्डर डीस्पॅच प्रणाली अंतर्गत राज्य भारप्रेषण केंद्राच्या निर्देशानुसार व पाण्याच्या उपलब्धतेनुसार वीजनिर्मिती सुरु आहे.

(३) प्रश्न उद्भवत नाही.

दिव्यांग बांधवांसाठी स्वतंत्र विभाग सुरु करण्याबाबत

(४२) * ५३५ अॅड.निरंजन डावखरे, श्री.नागोराव गाणार, डॉ.परिणय फुके, प्रा.अनिल सोले, श्री.गिरीशचंद्र व्यास, श्री.सदाशिव खोत, श्री.विनायकराव मेटे, प्रा.जोगेन्द्र कवाडे, श्री.सुजितसिंह ठाकूर, श्री.निलय नाईक, श्री.अरुणभाऊ अडसड : सन्माननीय सामाजिक न्याय मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) राज्यात दिव्यांगांसाठी जिल्हास्तरावर सामाजिक न्याय विभागाच्या अखत्यारित वेगळा विभाग निर्माण करून महापोर्टल सेवा बंद करण्याची मागणी लोकप्रतिनिधींनी मा.मुख्यमंत्री महोदयांकडे माहे डिसेंबर, २०१९ मध्ये

वा त्यादरम्यान केली असून दिव्यांग बांधवांसाठी स्वतंत्र विभाग सुरु करण्याची कार्यवाही सुरु आहे तसेच दिव्यांगांच्या २०१६ मधील कायद्यांमध्ये २१ प्रकारच्या दिव्यांगांना सामावून घेण्यात येत असल्याने कामाची व्याप्ती वाढली असून नोकर भरतीसाठी महापोर्टल सेवेमध्ये पारदर्शकता नसल्याची तक्रार स्पर्धा परीक्षांची तयारी करणाऱ्या विद्यार्थ्यांनी शासनाकडे केली आहे, हे खरे आहे काय,

(२) असल्यास, सर्व दिव्यांगांना मोफत घरकुल देण्यात यावे, दिव्यांगांसाठी २०० कोटी रुपयाचे स्वतंत्र अंदाजपत्रक, बीज भांडवल योजनेची कर्ज मर्यादा ५ लाखावरून वाढवणे, ५० वर्षांची अट रद्द करणे, विवाहाला १ लाख अर्थसहाय्य, प्रत्येक शहरात आणि ग्रामीण भागातील मोठ्या गावात व्यवसाय स्टॉल व घरकुल योजनेसाठी निधी खर्च करावा, दिव्यांगांच्या मुलांना मोफत शालेय, उच्च शिक्षण व शिष्यवृत्ती द्यावी अशा प्रमुख मागण्यांसाठी विदर्भ विकलांग संघर्ष समितीच्यावतीने दिनांक १७ डिसेंबर २०१९ रोजी विधिमंडळावर मोर्चा काढला होता, हे ही खरे आहे काय,

(३) असल्यास, जिल्हास्तरावर समाजकल्याण विभागामार्फत दिव्यांगांचा विभाग सुरु असल्याने अधिकाऱ्यांना काम करण्यास अडचणी निर्माण होत आहेत, हे ही खरे आहे काय,

(४) असल्यास, दिव्यांगांसाठी पुणे येथे ज्याप्रमाणे स्वतंत्र आयुक्तालय निर्माण केले आहे त्याच धर्तीवर जिल्हास्तरावर जिल्हा दिव्यांग कल्याण अधिकारी व तालुकास्तरावर तालुका दिव्यांग कल्याण अधिकारी पदे निर्माण करून दिव्यांगांच्या योजना राबविण्याबाबत व स्वतंत्र विभाग निर्मितीसाठी शासनाने कोणती कार्यवाही केली वा करण्यात येत आहे,

(५) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री.धनंजय मुंडे : (१) हे खरे आहे.

(२) हे खरे आहे.

(३) हे खरे नाही.

(४) दिव्यांग बांधवांसाठी स्वतंत्र विभाग निर्माण करण्याची बाब विचाराधीन आहे.

(५) प्रश्न उद्भवत नाही.

**राज्यात शेतावर काम करणाऱ्या शेतकऱ्यांच्या अंगावर
वीज पडून मृत्यू झाल्याबाबत**

(४३) * ५५ श्री.हेमंत टकले, श्री.किरण पावसकर, श्री.सतिश चव्हाण, श्री.आनंद ठाकूर, श्रीमती विद्या चव्हाण, श्री.विक्रम काळे, श्री.ख्वाजा बेग, श्री.निलय नाईक, डॉ.सुधीर तांबे : सन्माननीय मदत व पुनर्वसन मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) राज्यात शेतावर काम करीत असणाऱ्या शेतकरी व शेतमजुरांवर वीज पडून मृत्यू पावल्याच्या दुर्घटना माहे सप्टेंबर व ऑक्टोबर, २०१९ मध्ये घडल्याचे निदर्शनास आले आहे, हे खरे आहे काय,

(२) असल्यास, जळगांव जिल्ह्यातील मौजे भवरखेड (ता.धरणगाव) येथे शेतकऱ्यांसह शेतमजुर मिळून ५ जणांचा झालेला मृत्यू, अलमपूर (ता.नांदुरा, जि.बुलढाणा) येथे १ महिलेचा, हिंगोली जिल्ह्यातील बसमत तालुक्यात, मौ.रासतळ (ता.जाफराबाद, जि.जालना) येथे प्रत्येकी ३ जणांचा, अकोट तालुक्यातील (जि.अकोला) लाडेगाव शिवारात १ शेतकऱ्याचा, तेल्हारा तालुक्यातील वरुड-भोकर शिवारात ३ जणांचा, अमरावती जिल्ह्यातील पुर्णानगर येथे ३ जणांचा तसेच नांदेड जिल्ह्यातील माळबोरगाव (ता.किनवट) माहूर तालुक्यातील सारखणी व हिमायतनगर तालुक्यातील मौ.सिरपल्ली आदि ठिकाणी २१ शेतकऱ्यांच्या अंगावर वीज पडून मृत्यूमुखी पडलेल्यांच्या वारसांना शासनाकडून आर्थिक सहाय्य मिळाले नसल्याचे निदर्शनास आले आहे, हे ही खरे आहे काय,

(३) असल्यास, उक्त प्रकरणी शासनाने आर्थिक सहाय्य न देण्याची कारणे काय आहेत व त्याबाबतची सद्यःस्थिती काय आहे,

(४) असल्यास, उपरोक्त प्रकरणी शासनाने चौकशी केली आहे काय, चौकशीत काय आढळून आले व वीज अंगावर पडून मृत्यूमुखी पडलेल्यांच्या वारसांना आर्थिक सहाय्य देण्याबाबत कोणती कार्यवाही केली वा करण्यात येत आहे,

(५) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री.विजय वडेहीवार : (१) होय.

(२) माहे सप्टेंबर व ऑक्टोबर, २०१९ मध्ये जळगांव जिल्ह्यातील मौजे भवरखेड (ता.धरणगांव) येथील ५ शेतकऱ्यांचा, अलमपूर (ता.नांदूरा, जि.बुलढाणा) येथील १ महिलेचा, अकोला जिल्ह्यातील अकोट तालुक्यातील १ शेतकऱ्याचा व तेल्हारा तालुक्यातील ३ शेतकऱ्यांचा, अमरावती जिल्ह्यातील पुर्णानगर येथे ३ जणांचा, नांदेड जिल्ह्यातील किनवट तालुक्यातील माळबोरगांव येथे एकाचा, माहूर तालुक्यातील साखरणी येथे एकाचा, हिमायतनगर तालुक्यातील मौजे सिरपल्ली येथे एकाचा असे एकूण १६ जणांचा वीज पडून मृत्यू झाल्याचे निदर्शनास आले आहे.

तथापि, हिंगोली जिल्ह्यातील बसमत तालुक्यात व मौजे रासतळ (ता.जाफराबाद, जि.जालना) येथे माहे सप्टेंबर व ऑक्टोबर, २०१९ मध्ये वीज पडून मृत्यू झाल्याचे निदर्शनास आलेले नाही.

(३) व (४) सदर प्रकरणी शासन निर्णय, दिनांक १३/०५/२०१५ मधील तरतूदीनुसार उक्त १६ मृत व्यक्तींच्या वारसांना प्रत्येकी ४ लक्ष प्रमाणे मदत वाटप करण्यात आली आहे.

(५) प्रश्न उद्भवत नाही.

मराठवाड्यात सौर कृषीपंप योजनेतर्गत ऑनलाईन प्रक्रिया सुरु नसल्याबाबत

(४४) * १४७ श्री.सतिश चव्हाण, श्री.हेमंत टकले, श्री.विक्रम काळे, श्री.अमरनाथ राजूरकर : सन्माननीय ऊर्जा मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) मुख्यमंत्री सौर कृषीपंप योजनेतर्गत राज्यात १ लाख पंप लावण्याचे महावितरणचे नियोजन आहे, हे खरे आहे काय,

(२) असल्यास, राज्यात आतापर्यंत ६२००० शेतकऱ्यांनी महावितरणकडे ऑनलाईन अर्ज केले असून खुल्या प्रवर्गातील शेतकऱ्यांना ३ एचपी सौर पंपसाठी रुपये २५,५००/- तर ५ एचपी सौर पंपसाठी रुपये ३८,५००/- भरावयाचे होते तर एससी/एसटी प्रवर्गासाठी ३ एचपीला रुपये १२,७५०/- तर ५ एचपीसाठी रुपये १९,२५०/- भरावयाचे होते, हे ही खरे आहे काय,

(३) असल्यास, मराठवाड्यातून ४५००० शेतकऱ्यांनी सौर ऊर्जा पंपसाठी अर्ज भरले म्हणून मराठवाड्यातील आठ जिल्ह्यांचे ऑनलाईन पोर्टल सुरु नसल्याचे निदर्शनास आले असून मराठवाड्यातील शेतकऱ्यांवर अन्याय झाला आहे, हे ही खरे आहे काय,

(४) असल्यास, उक्त प्रकरणी शासनाने चौकशी केली आहे काय व चौकशीत काय आढळून आले व मराठवाड्यातील आठ जिल्ह्यांचे ऑनलाईन पोर्टल सुरु करण्यासाठी कोणती कार्यवाही केली वा करण्यात येत आहे,

(५) नसल्यास विलंबाची कारणे काय आहेत ?

डॉ. नितिन राऊत : (१) होय, हे खरे आहे.

(२) हे अंशतः खरे आहे. मुख्यमंत्री सौर कृषीपंप योजनेतर्गत राज्यात ९७,४५६ अर्ज मंजूर करण्यात आले असून त्यापैकी ५५,८५२ अर्जदारांनी लाभार्थी हिस्स्याचा भरणा केलेला आहे. सध्या सर्वसाधारण प्रवर्गातील अर्जदारांना ३ एचपी सौर पंपाकरीता रुपये १६,५६०/- तर ५ एचपी सौर कृषीपंपाकरीता रुपये २४,७१०/- भरावयाचे आहेत, तर एससी/एसटी प्रवर्गासाठी ३ एचपी सौर कृषीपंपाकरीता रुपये ८,२८०/- तर ५ एचपीकरीता रुपये १२,३५५/- भरावयाचे आहेत.

(३) हे खरे नाही. मुख्यमंत्री सौर कृषीपंप योजनेतील एक लक्ष सौर कृषीपंपापैकी मराठवाड्याकरीता ४०,००० एवढे उद्दिष्ट देण्यात आले होते. या योजनेतर्गत मराठवाडा विभागातून आजतागायत ४५,५४८ अर्ज मंजूर करण्यात आलेले आहेत. उद्दिष्टापेक्षा जास्त मंजूरी झाली असल्यामुळे तूर्तास महावितरणचे नवीन अर्ज स्वीकारण्याचे ऑनलाईन पोर्टल बंद करण्यात आले आहे.

(४) प्रश्न उद्भवत नाही.

(५) प्रश्न उद्भवत नाही.

राज्यात विनापरवाना सावकारी सुरु असल्याबाबत

(४५) * १११० प्रा.जोगेन्द्र कवाडे, श्री.रामहरी रुपनवर, श्री.शरद रणपिसे, श्री.अशोक ऊर्फ भाई जगताप, श्री.जनार्दन चांदूरकर, अॅड.हुस्नबानू खलिफे, डॉ.वजाहत मिर्झा, श्री.मोहनराव कदम, श्री.अमरनाथ राजूरकर, श्री.सदाशिव खोत : सन्माननीय सहकार मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) राज्यात अवैध सावकारी करणाऱ्यांचे प्रमाण वाढले असून त्यांच्याकडून कर्जदारांची मोठ्या प्रमाणात फसवणूक होत असल्याच्या घटना माहे जानेवारी, २०२० च्या पहिल्या आठवड्यात निदर्शनास आल्या आहेत, हे खरे आहे काय,

(२) असल्यास, या अवैध सावकारांविरुद्ध कारवाई करण्यास विलंब करणाऱ्या शासकीय अधिकाऱ्यांविरुद्ध कारवाईची शिफारस करण्यासाठी समिती नियुक्त करण्यात आली आहे, हे ही खरे आहे काय,

(३) असल्यास, या समितीने कोणकोणत्या अधिकाऱ्यांवर कोणत्या स्वरूपाची कारवाई करण्याचे प्रस्तावित केले आहे व ही कारवाई कधीपर्यंत होणे अपेक्षित आहे,

(४) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री.शामराव ऊर्फ बाळासाहेब पाटील : (१) नाही.

(२) व (३) नाही.

महाराष्ट्र सावकारी (नियमन) अधिनियम, २०१४ च्या प्रभावी अंमलबजावणीसाठी कायद्यातील त्रुटींचा अभ्यास करून त्यानुसार शासनास अहवाल सादर करण्यासाठी श्रीमती विद्या चव्हाण, वि.प.स. यांचे अध्यक्षतेखाली समिती नियुक्त करण्याची घोषणा मा.मंत्री (सहकार) यांनी विधानमंडळाचे सन २०१९ चे चौथे (हिवाळी) अधिवेशनामध्ये केली होती. मा.मंत्री (सहकार) यांच्या सदर घोषणेच्या अनुषंगाने पुढील कार्यवाही सुरु आहे.

(४) प्रश्न उद्भवत नाही.

**परभणी जिल्हयातील आत्महत्याग्रस्त कुटुंबियांना
आर्थिक मदत मिळणेबाबत**

(४६) * १२३० श्री.विप्लव बाजोरिया : सन्माननीय मदत व पुनर्वसन मंत्री

पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) सततची नापिकी, कर्जबाजारीपणा, अतिवृष्टीमुळे पिकांचे मोठ्या प्रमाणात नुकसान अशा अनेक कारणांमुळे माहे नोव्हेंबर, २०१९ मध्ये वा त्यादरम्यान परभणी जिल्हयातील ७७ शेतकऱ्यांनी आत्महत्या केल्याचे माहे जानेवारी, २०२० मध्ये वा त्यादरम्यान निदर्शनास आले, हे खरे आहे काय,

(२) असल्यास, परभणी जिल्हयात परतीचा पाऊस न झाल्याने दुष्काळी परिस्थिती निर्माण झाली असतानाही शासनाने जाहीर केलेल्या दुष्काळातून जिल्हयातील सुमारे ७७ गावांना वगळण्यात आले असून सद्यःस्थितीमध्ये चारा व पाणी याची भीषण टंचाई निर्माण झाली आहे, हे ही खरे आहे काय,

(३) असल्यास, उक्त गावांना दुष्काळातून वगळण्याची कारणे काय आहेत,

(४) असल्यास, उपरोक्त प्रकरणी शासनाने चौकशी केली आहे काय, चौकशीत काय आढळून आले व त्यानुषंगाने आत्महत्याग्रस्त शेतकऱ्यांच्या कुटुंबियांना तसेच दुष्काळग्रस्त गावांना आर्थिक मदत देण्यासंदर्भात कोणती कार्यवाही केली वा करण्यात येत आहे, नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री.विजय वडेहीवार : (१) हे खरे आहे.

परभणी जिल्हयात १ जानेवारी, २०१९ ते ३० नोव्हेंबर, २०१९ या कालावधीत एकूण ८० शेतकऱ्यांनी विविध कारणांमुळे आत्महत्या केली आहे. त्यापैकी ५१ प्रकरणे शासनाच्या निकषानुसार पात्र ठरली असून २९ प्रकरणे अपात्र ठरली आहेत.

(२) व (३) हे खरे नाही.

परभणी जिल्हयात परतीचा पाऊस न झाल्यामुळे दुष्काळी परिस्थिती निर्माण झालेली नाही. तसेच शासनाने दुष्काळ जाहीर करताना दुष्काळ व्यवस्थापन संहिता, २०१६ नुसार जिल्हयातील दुष्काळी परिस्थितीचे मुल्यांकन करून तसेच विहित निकषांचा एकत्रित विचार करून सन २०१९

च्या खरीप हंगामात राज्यातील केवळ २ तालुक्यांमध्ये दुष्काळ आढळून आल्याने उस्मानाबाद जिल्ह्यातील परांडा व बीड जिल्ह्यातील आंबेजोगाई तालुक्यात दुष्काळ जाहीर करण्यात आला आहे.

(४) पात्र प्रकरणात आत्महत्याग्रस्त शेतकऱ्यांच्या वारसांना प्रत्येकी रुपये १.०० लक्ष प्रमाणे आर्थिक मदत देण्यात आली आहे.

**अकोला जिल्ह्यातील शेतकऱ्यांच्या पिकांचे
नुकसान भरपाई मिळणेबाबत**

(४७) * ६९९ श्री.गोपिकिशन बाजोरीया : सन्माननीय मदत व पुनर्वसन मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) अकोला जिल्ह्यातील शेतकऱ्यांच्या अवकाळी पावसामुळे झालेल्या पिकांच्या नुकसान भरपाईची रक्कम शासनाकडून दोन टप्प्यात प्राप्त झाली असून २३१ कोटी १० लाख रुपयांची मदत शेतकऱ्यांच्या बँक खात्यात जमा करण्यात आली आहे, हे खरे आहे काय,

(२) असल्यास, उर्वरित रक्कम उपलब्ध करून देण्याबाबत जिल्हाधिकारी कार्यालयामार्फत शासनाकडे मागणी करण्यात आली आहे, हे ही खरे आहे काय,

(३) असल्यास, उर्वरित रक्कम शेतकऱ्यांच्या बँक खात्यात जमा करण्याबाबत कोणती कार्यवाही केली वा करण्यात येत आहे,

(४) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री.विजय वडेहीवार : (१) होय.

(२) व (३) अकोला जिल्ह्यात माहे ऑक्टोबर २०१९ मध्ये “क्यार” व “महा” चक्रिवादळामुळे झालेल्या अवकाळी पावसामुळे झालेल्या शेतीपिकांच्या नुकसानीसाठी रुपये ६०८३.७७ लक्ष अतिरिक्त निधीची मागणी जिल्हाधिकारी कार्यालय, अकोला यांच्याकडून करण्यात आली आहे. त्यापैकी रुपये ३६७९.४६ लक्ष निधी शासन निर्णय, दिनांक ०१/०२/२०२० अन्वये अकोला जिल्ह्यातील बाधितांना वितरीत करण्यात आला आहे.

(४) प्रश्न उद्भवत नाही.

मुंबईसह उपनगरांमध्ये बनावट दारुची विक्री होत असल्याबाबत

(४८) * ५८७ श्री.अशोक ऊर्फ भाई जगताप, श्री.शरद रणपिसे, अॅड.हुस्नबानू खलिफे, श्री.जनार्दन चांदूरकर, श्री.रामहरी रुपनवर, डॉ.वजाहत मिर्झा, डॉ.सुधीर तांबे, प्रा.जोगेन्द्र कवाडे, श्री.अमरनाथ राजूरकर : सन्माननीय राज्य उत्पादन शुल्क मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) मुंबईसह उपनगरांमध्ये बनावट दारु विक्री होत असल्याने राज्य उत्पादन शुल्क विभागाच्या भरारी पथकाने दहिसरमधील दाऊद शेख चाळीत छापा टाकत ५०० बनावट दारुच्या बाटल्यांसह तब्बल ३५ लाखांचा मुद्देमाल जप्त केला असल्याचे दिनांक २६ ऑगस्ट, २०१९ रोजी वा त्यासुमारास निदर्शनास आले, हे खरे आहे काय,

(२) असल्यास, अवैध दारु विक्री करणाऱ्या संबंधितास पोलिसांनी पकडून त्यांचेवर कोणती कारवाई केली वा करण्यात येत आहे,

(३) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री.दिलीप वळसे-पाटील : (१), (२) व (३) दिनांक २२/०८/२०१९ रोजी भरारी पथकाने दहिसर येथे बनावट मद्याच्या बाटल्या व बॉटलिंग साहित्य जप्त केले. सदर प्रकरणी महाराष्ट्र दारुबंदी अधिनियम १९४९ अंतर्गत गुन्हा दाखल करण्यात आला असून दोन आरोपींना अटक करण्यात आली होती. सदर आरोपींना मा.न्यायालयाने जामीन मंजूर केला आहे. आणखी एक आरोपी फरार घोषित करण्यात आला आहे. प्रकरण तपासाधीन आहे.

विदर्भात स्टील प्लांट उभारण्याबाबत

(४९) * १२५२ श्री.प्रकाश गजभिये : सन्माननीय उद्योग मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) विदर्भातील विकासाला गती देण्यासाठी जमशेदपूर-भिलाई प्रमाणे मोठा स्टील प्लांट उभारण्यात येईल अशी घोषणा मा.मुख्यमंत्री यांनी हिवाळी अधिवेशन २०१९ मध्ये केली, हे खरे आहे काय,

- (२) असल्यास, स्टील प्लांट केव्हापर्यंत उभारण्यात येईल,
 (३) असल्यास, उक्त प्रकरणी शासनाने चौकशी केली आहे काय, चौकशीत काय आढळून आले व त्यानुषंगाने कोणती कार्यवाही केली वा करण्यात येत आहे,
 (४) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री.सुभाष देसाई : (१) होय, हे खरे आहे.

(२) सदरहू बाब शासनाच्या विचाराधीन आहे.

(३) व (४) प्रश्न उद्भवत नाही.

मायणी परिसराला (ता.खटाव, जि.सातारा)

अभयारण्याचा दर्जा देण्याबाबत

(५०) * ६६५ श्री.आनंदराव पाटील, श्री.अमरनाथ राजूरकर, श्री.शरद रणपिसे, डॉ.वजाहत मिर्झा, डॉ.सुधीर तांबे, अॅड.हुस्नबानू खलिफे, प्रा.जोगेन्द्र कवाडे, श्री.अशोक ऊर्फ भाई जगताप, श्री.रामहरी रुपनवर : सन्माननीय वने मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) मायणी (ता.खटाव, जि.सातारा) तलाव परिसराचा उल्लेख मायणी पक्षी अभयारण्य असाच केला जातो परंतु मायणीला अभयारण्याचा दर्जा प्राप्त झाला नसून तशा प्रकारची कोणतीच नोंद अभिलेखावर आढळत नाही असा खुलासा वन विभागाच्या वरिष्ठ सुत्रानी केला असल्याचे दिनांक ७ नोव्हेंबर, २०१९ रोजी वा त्यासुमारास निदर्शनास आले, हे खरे आहे काय,

(२) असल्यास, सातारा जिल्हा प्रशासन, जिल्हाधिकारी कार्यालय व सातारा जिल्हा परिषदेच्या अधिकृत संकेतस्थळावर मायणी पक्षी अभयारण्य असा उल्लेख आढळतो परंतु या परिसरातील ब्रिटीशकालीन तलावावर येणारा परदेशी फ्लेमिंगो पक्षी मानवी हस्तक्षेप व शासनाच्या दुर्लक्षिततेमुळे पक्षाचे अधिस्थान असलेल्या या परिसराकडे शासनाच्या संबंधित विभागाचे दुर्लक्ष झाले आहे, हे ही खरे आहे काय,

(३) असल्यास, वनपाल व वनरक्षकांवर मायणी परिसरातील शेकडो हेक्टर वनसंपदेची जबाबदारी आहे हे लक्षात घेऊन आवश्यकतेनुसार कोणती कार्यवाही केली वा करण्यात येत आहे,

(४) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री.संजय राठोड : (१) व (२) मायणी, ता.खटाव, जि.सातारा येथील तलाव परिसरामध्ये हिवाळ्यात फ्लेमिंगो पक्षी स्थलांतरीत होत असल्याचे निदर्शनास आलेले आहे.

मायणी वनक्षेत्र अभयारण्य म्हणून अधिसूचित करण्यात आलेले नाही. सदरचे परिसरातील वनक्षेत्र प्रादेशिक वन विभाग, सातारा यांच्या अधिनस्त आहे. सदर क्षेत्राचा अंतर्भाव नियमित कार्य आयोजनेमध्ये करण्यात आलेले असून त्यानुसार सदरील क्षेत्रास उपचार दिले जात आहेत.

(३) व (४) प्रश्न उद्भवत नाही.

राज्यातील बाजार समित्या तोट्यात असल्याबाबत

(५१) * ३०३ श्री.सदाशिव खोत, श्री.नागोराव गाणार, श्री.प्रविण दरेकर, डॉ.परिणय फुके : सन्माननीय पणन मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) राज्यातील ९१ बाजार समित्या तोट्यात असल्याचे माहे जानेवारी, २०१९ मध्ये वा त्यादरम्यान निदर्शनास आले, हे खरे आहे काय,

(२) असल्यास, अनेक बाजार समित्यांमध्ये पायाभूत सुविधा उपलब्ध नसून नियमित शेती मालाची उपलब्धता अधिक नसल्याने तसेच आवक नसल्याने उलाढाल न होऊन बाजार समित्यांना उत्पन्न मिळत नाही, हे ही खरे आहे काय,

(३) असल्यास, सदरहू काही बाजार समित्यांमधील पदाधिकारी संचालक, कर्मचारी अवैध मार्गाने पैसे संकलित करित असल्याच्या अनेक तक्रारी शेतकऱ्यांकडून होत आहेत, हे ही खरे आहे काय,

(४) असल्यास, उपरोक्त प्रकरणी शासनाने चौकशी करून संबंधित दोषींविरुद्ध कोणती कारवाई केली वा करण्यात येत आहे,

(५) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री.शामराव ऊर्फ बाळासाहेब पाटील : (१) अंशतः खरे आहे.

महाराष्ट्र राज्यामध्ये ३१ मार्च, २०१९ अखेर एकूण ३०६ कृषी उत्पन्न बाजार समित्यांची मुख्य मार्केट आणि ५९८ उपबाजार आवार कार्यरत आहेत, यापैकी सन २०१८-१९ अखेर ७७ बाजार समित्या तोट्यात असल्याचे निदर्शनास आले आहे.

(२) अंशतः खरे आहे.

सन २०१८-१९ या वर्षामध्ये बाजार समित्यांमध्ये मागील २ वर्षांमध्ये तोट्यातील बाजार समित्यांची संख्या व त्यामधील आवक यांची माहिती पुढीलप्रमाणे आहे.

वर्ष	तोट्यातील बाजार समित्यांची संख्या	आवक (लाख क्विंटल)	उलाढाल (रूपये कोटीत)	एकूण उत्पन्न (रूपये कोटीत)	एकूण खर्च (रूपये कोटीत)	तोटा (रूपये कोटीत)
२०१७-१८	७५	२१२९	३२२४	५०.३४	६७.८१	१७.४७
२०१८-१९	७७	९२२२	३९३९	६९.२०	१०३.३५	३१.७८

(३) अशा प्रकारची तक्रार प्राप्त झालेली नाही.

(४) व (५) प्रश्न उद्भवत नाही.

कर्ज माफी पीक कर्जापुरतीच हा निकष लावल्याने शेती संलग्न कर्ज घेणाऱ्या शेतकऱ्यामध्ये संभ्रम निर्माण झाल्याबाबत

(५२) * १३०१ श्री.प्रसाद लाड, श्री.प्रविण दरेकर, डॉ.रणजित पाटील, श्री.महादेव जानकर, श्री.सदाशिव खोत : सन्माननीय सहकार मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) शेतकऱ्यांना रुपये २ लाखापर्यंत कर्जमाफी देताना केवळ पीक कर्ज हा निकष लावणाऱ्या विद्यमान शासनाने रुपये २ लाखावरील कर्जदार व नियमित कर्जफेड करणाऱ्या खातेदारांची माहिती मागविताना अन्य शेती कर्ज वगळून पुन्हा केवळ पीक कर्जासंबंधीतीच्या माहितीला प्राधान्य दिले असल्याने शासनाची ही कर्जमाफी केवळ पीक कर्जापुरतीच मर्यादित आहे की काय अशी भिती आता शेतकऱ्यांना वाटू लागली आहे, हे खरे आहे काय,

(२) असल्यास, सातबारा कोरा करण्याची ग्वाही देत सत्तेत आलेल्या शासनाने माहे डिसेंबर, २०१९ मध्ये वा त्यादरम्यान निर्गमित केलेल्या शासन निर्णयामुळे शेतकऱ्यांचा विश्वासघात केल्याची टीका होऊ लागल्यानंतर रुपये २ लाखांवरील कर्ज आणि नियमित कर्जफेड करणाऱ्या शेतकऱ्यांबाबत निर्णय घेण्यासाठी उपसमिती स्थापन करण्यात आली असून लवकरच चांगला निर्णय घेतला जाईल, असे शासनातर्फे जाहीर ही करण्यात आलेले आहे, हे ही खरे आहे काय,

(३) असल्यास, या निर्णयाकडे शेतकऱ्यांचे लक्ष असताना राज्याच्या सहकार, पणन विभागाने थकीत कर्जाची माहिती मागविताना “१ एप्रिल, २०१५ ते ३१ मार्च, २०१९ या कालावधीत घेतलेले आणि ३० सप्टेंबर, २०१९ रोजी थकीत असलेले रुपये २ लाखावरील कर्ज तसेच याच काळात नियमित पीक कर्जफेड करणाऱ्या शेतकऱ्यांची माहिती” सदर पत्राव्दारे मागविली असून शेतकऱ्यांना पीक कर्जाबरोबर जलवाहिनी, विहिर, जमीन सपाटीकरण, हरितगृह, शेडनेट अशा कारणांसाठी बँकाकडून मध्यम किंवा दीर्घ मुदतीचे कर्ज घ्यावे लागत असते. मात्र रुपये २ लाखाच्या कर्जमाफीत अशा प्रकारच्या मुदतीचे कर्ज वगळून फक्त पीक कर्जाचा समावेश केला असल्याने शासन पुन्हा शेतकऱ्यांची फसवणूक करीत असल्याची भिती शेतकऱ्यांमध्ये पसरलेली आहे, हे ही खरे आहे काय,

(४) असल्यास, राज्यातील शेतकऱ्यांना रुपये दोन लाख पर्यंतच्या कर्जमाफीचा काढलेल्या अध्यादेशाची अंमलबजावणी शासन केव्हापासून करण्यात येणार आहे तसेच उपरोक्त प्रकरणी शासनाने चौकशी करून विनाविलंब शेतकऱ्यांचे सर्व कर्जमाफ करून त्यांचा सातबारा कोरा करण्याच्यादृष्टीने कोणता निर्णय घेतला वा घेण्यात येत आहे,

(५) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री.शामराव ऊर्फ बाळासाहेब पाटील : (१) नाही.

(२) नाही.

दिनांक २४/१२/२०१९ च्या मंत्रिमंडळ बैठकीत "महात्मा जोतिराव फुले शेतकरी कर्जमुक्ती योजना २०१९" या कर्जमुक्ती योजनेचा निर्णय घेण्यात आला. सदर निर्णयाच्या वेळी रुपये २.०० लाखापेक्षा जास्त थकबाकीची रक्कम असलेले खातेदार व अल्पमुदतीच्या पीक कर्जाची नियमितपणे परतफेड करणाऱ्या खातेदारांना दिलासा देण्यासाठी योजना तयार करण्याचा निर्णयही घेण्यात आलेला आहे. त्यानुषंगाने दिनांक १५/०१/२०२० च्या शासन निर्णयान्वये याबाबत मंत्रिमंडळ समिती गठीत करण्यात आली आहे.

(३) नाही.

(४) दिनांक २७/१२/२०१९ च्या शासन निर्णयान्वये महात्मा जोतिराव फुले शेतकरी कर्जमुक्ती योजना २०१९ जाहीर करण्यात आली आहे. या योजनेतर्गत पात्र कर्जखात्यांची यादी कर्जमाफी पोर्टलवर अपलोड करण्याचे काम सुरु आहे. सदर कर्जखात्यांच्या माहितीचे संगणकीय संस्करण तसेच संबंधित शेतकऱ्यांमार्फत आधार प्रमाणीकरण झाल्यानंतर शेतकऱ्यांच्या कर्जखात्यात शासन निर्णयानुसार लाभाची रक्कम वर्ग करण्यात येणार आहे.

(५) प्रश्न उद्भवत नाही.

**तारापूर एमआयडीसीमधील (जि.पालघर) एएनके फार्मा.प्रा.लि या
रासायनिक कारखान्यात स्फोट झाल्याबाबत**

(५३) * १७३० श्री.रामनिवास सिंह, श्री.प्रविण दरेकर, श्री.प्रसाद लाड, श्री.विजय ऊर्फ भाई गिरकर, श्रीमती स्मिता वाघ, श्री.नागोराव गाणार, श्री.रमेशदादा पाटील, श्री.जगन्नाथ शिंदे, श्री.किरण पावसकर, श्री.हेमंत टकले, श्रीमती विद्या चव्हाण, श्री.आनंद ठाकूर, श्री.सतिश चव्हाण, श्री.अब्दुल्लाखान दुर्गाणी, श्री.विक्रम काळे, श्री.खवाजा बेग, श्री.अरुणकाका जगताप, अॅड.निरंजन डावखरे, डॉ.परिणय फुके, डॉ.(श्रीमती) मनिषा कायंदे, श्री.सुजितसिंह ठाकूर, श्री.शरद रणपिसे, श्री.अशोक ऊर्फ भाई जगताप, अॅड.हुस्नबानू खलिफे, श्री.रामहरी रुपनवर, डॉ.सुधीर तांबे, श्री.आनंदराव पाटील, श्री.जनार्दन

चांदूरकर, प्रा.जोगेन्द्र कवाडे, आर्कि.अनंत गाडगीळ, श्री.अमरनाथ राजूरकर, डॉ.वजाहत मिर्जा, श्री.विनायकराव मेटे, श्री.जयंत पाटील : सन्माननीय कामगार मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) पालघर जिल्ह्यातील बोईसर तारापूर परिसरातील क्षेत्रावर १९६८ साली उद्योग विस्तार व रोजगार निर्मिती आणि विकास यासाठी एमआयडीसीची स्थापना करून या ठिकाण १ हजार ४०० हून अधिक विविध उद्योग असून यापैकी ५०१ उद्योग हे घातक रासायनिक घटकांचे उत्पादन घेणारे कारखाने असून माहे ऑक्टोबर, २०१८ ते दिनांक ११ जानेवारी, २०२० मध्ये वा त्यासुमारास झालेल्या स्फोटाच्या व वायुगळतीच्या मालिकांमध्ये आतापर्यंत २१ कामगारांचा मृत्यू, १५ हून अधिक कामगार कायमचे जायबंदी झाले आहेत तर ७० पेक्षा जास्त कामगार जखमी झालेले आहेत, हे खरे आहे काय,

(२) असल्यास, तारापूर एमआयडीसीमधील (जि.पालघर) एएनके फार्मा.प्रा.लि या रासायनिक कारखान्यात दिनांक ११ जानेवारी, २०२० रोजी वा त्यासुमारास महाशक्तीशाली स्फोटाने ८ जणांचा बळी, ७ जण गंभीर जखमी व अन्य ३ कंपन्याचे करोडो रुपयांचे नुकसान झाल्याची दुर्घटना घडली आहे हे ही खरे आहे काय,

(३) असल्यास, पालघर जिल्ह्यासह राज्याला हादरून सोडणाऱ्या या स्फोटामुळे तारापूर एम.आय.डी.सी.तील घातक रासायनिक कारखाने बॉम्बपेक्षाही घातक नरसंहार करणारे ठरत असल्याचे सिध्द झाले असून गेल्या २ वर्षांमध्ये येथे घडलेल्या विविध भीषण स्फोटामध्ये आणि वायुगळतीमुळे २१ जणांचा तडफडून मृत्यू व अन्य १५ कामगार कायमचे जायबंदी झालेले आहेत, हे ही खरे आहे काय;

(४) असल्यास, तारापूर एम.आय.डी.सी. सर्वाधिक प्रदूषण निर्माण करणारी देशातील एक नंबरची एम.आय.डी.सी. म्हणून जाहीर झाली असून यामुळे ९४ टक्के पर्यावरण घातक झाले असून फक्त ६ टक्के इतकीच शुध्द हवा आणि पाणी उरले आहे, अशी धक्कादायक बाब केंद्रीय प्रदूषण नियंत्रण मंडळाने बजावले असतानाही त्याकडे शासनाचे दुर्लक्ष झाले आहे, हे ही खरे आहे काय,

(५) असल्यास, बोईसर येथील तारापूर औद्योगिक वसाहतीतील तारा नायट्रेट या कंपनीच्या मालकाने प्रदूषण नियंत्रण मंडळाची कोणतीही परवानगी नसताना अमोनिअम नायट्रेट या स्फोटक रसायनाचे उत्पादन सुरु केल्याचे

निदर्शनास आले, तसेच तारापूर औद्योगिक वसाहतीसारख्या घटनांची पुनरावृत्ती टाळण्यासाठी धोकादायक रासायनिक कारखान्यांचे परिक्षण करण्याचे निर्देश मा.मुख्यमंत्र्यांनी दिले असून त्यानुसार कारखान्यांची पाहणी करण्यासाठी समिती गठीत करण्यात आल्याचे माहे जानेवारी, २०२० मध्ये निदर्शनास आले असून सदरहू निर्देशानुसार समिती गठीत करण्यात आली आहे काय व त्यानुसार धोकादायक कारखान्यांचा अहवाल सादर करण्यात आला आहे काय,

(६) असल्यास, उक्त प्रकरणी शासनाने चौकशी केली आहे काय, चौकशीत काय आढळून आले व त्यानुषंगाने संबंधित दोषीविरोधात कोणती कार्यवाही केली वा करण्यात येत आहे, नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री.दिलीप वळसे-पाटील : (१), (२) व (३) पालघर जिल्ह्यातील बोईसर येथील तारापूर एम.आय.डी.सी. परिसरात औद्योगिक सुरक्षा व आरोग्य संचालनायाकडे एकूण ९९३ विविध कारखाने नोंदणीकृत असून त्यापैकी १९ अतिधोकादायक, २१३ धोकादायक, २८३ रासायनिक व ४७८ इतर कारखाने आहेत.

माहे जानेवारी, २०१८ ते ११ जानेवारी, २०२० या कालावधीतील स्फोट व वायुगळतीच्या घटनांमध्ये आतापर्यंत १६ कामगारांसह इतर २ व्यक्तींचा मृत्यू झाला असून ७७ कामगारांसह इतर ५ व्यक्ती जखमी झाल्या आहेत.

मे.एएनके फार्मा प्रा.लि., जि.पालघर, तारापूर एम.आय.डी.सी. या रासायनिक कारखान्यात दिनांक ११ जानेवारी, २०२० रोजी उत्पादन प्रक्रिये दरम्यान रिअॅक्टरमध्ये झालेल्या स्फोटात ८ जण मृत्यू पावले असून ७ जण जखमी झाले आहेत. पैकी ६ जणांना उपचारानंतर घरी सोडण्यात आले असून एक व्यक्ती अदयाप उपचार घेत आहे.

सदर दुर्घटनेत कारखान्याच्या जवळपास असलेल्या एका कारखान्याचे सुमारे ५१ लाख रुपयाचे तर इतर ३ कारखान्यांचे किरकोळ नुकसान झाले आहे.

(४) केंद्रीय प्रदूषण नियंत्रण मंडळाने सन २०१७-१८ मध्ये देशातील औद्योगिक क्षेत्रांचा सर्वसमावेशक पर्यावरण मूल्यांकन केले असता १०० औद्योगिक क्षेत्रांचा प्रदूषित क्षेत्रे म्हणून आढळली असून त्यामध्ये महाराष्ट्र तारापूर औद्योगिक क्षेत्र हे गंभीर प्रदूषित क्षेत्र म्हणून आढळले असून त्याचा व्यापक पर्यावरण प्रदूषण निर्देशांक ९३.६९ इतका आढळून आला आहे.

सदर औद्योगिक क्षेत्राचा व्यापक पर्यावरण प्रदूषण निर्देशांक सुधारण्याच्या दृष्टिकोनातून म.प्र.नि. मंडळाने सर्व भागधारकांसोबत बैठक घेऊन सर्वसमावेशक सुधारीत कृती आराखडा तयार केला असून तो केंद्रीय प्रदूषण नियंत्रण मंडळास सादर केला आहे.

तसेच पर्यावरणीय माणकांचे उल्लंघन करणाऱ्या उद्योगांना उद्योग बंद करण्याचे महाराष्ट्र प्रदूषण नियंत्रण मंडळाने निर्देश दिले आहेत. तसेच मागील ५ वर्षांमध्ये पर्यावरणीय माणकांचे उल्लंघन करणाऱ्या उद्योगांवर पर्यावरणाची हाणी केल्याबद्दल भरपाईच्या स्वरूपात दंडात्मक कार्यवाही केली आहे.

(५) अपघातग्रस्त भूखंड तारा नायट्रेट या कंपनीच्या नावे होता, तो भूखंड २००५ साली मे.एएनके फार्मा प्रा.लि. यांचे नावे हस्तांतरित करण्यात आला व सदर कंपनीने महाराष्ट्र प्रदूषण नियंत्रण मंडळाचे संमतीपत्र प्राप्त केले आहे.

सदर दुर्घटनेच्या अनुषंगाने विभागीय आयुक्त कोकण भवन यांचे अध्यक्षतेखाली दिनांक १५/०१/२०२० रोजीच्या शासन निर्णयान्वये समिती गठीत करण्यात आली आहे. तसेच राज्यातील रासायनिक व धोकादायक कारखान्यांचे औद्योगिक सुरक्षिततेच्या दृष्टिकोनातून सुरक्षा परिक्षण (Safety Audit) व उपाययोजना सुचविण्याबाबत दिनांक १७/०१/२०२० रोजीच्या शासन निर्णयान्वये सहसंचालक, औद्योगिक सुरक्षा व आरोग्य संचालनालय यांचे अध्यक्षतेखाली जिल्हानिहाय समिती गठीत करण्यात आली असून सहा महिन्यांचे आत अहवाल सादर करण्याचे निर्देश देण्यात आले आहेत.

सदर समितीने गठीत केलेल्या पथकाव्दारे धोकादायक व रासायनिक कारखान्यांचे सुरक्षा विषयक परिक्षण करण्याचे काम सुरु करण्यात आले आहे.

(६) सदर अपघाताची चौकशी औद्योगिक सुरक्षा व आरोग्य संचालनालय, महाराष्ट्र औद्योगिक विकास महामंडळ, महाराष्ट्र प्रदूषण नियंत्रण मंडळ, अग्निशामक विभाग व पोलीस विभाग यांच्यामार्फत करण्यात आली आहे.

औद्योगिक सुरक्षा व आरोग्य संचालनालयामार्फत कारखान्याच्या संचालकांविरुद्ध कारखाने अधिनियम १९४८ व महाराष्ट्र कारखाने नियम १९६३ मधील नियम भंगाकरीता दोन फौजदारी खटले (क्र. २६३५/२०२० व २६३६/२०२०) मा.न्यायालयात दाखल करण्यात आले आहेत

पोलीस विभागामार्फत कारखान्याच्या संचालकांवर भारतीय दंड संहिता १८६० चे कलम ३०४अ, २८६, ३३७, ४२७ च्या भंगाकरीता क्रमांक २०१४/२०२० अन्वये गुन्हा दाखल केला आहे.

महाराष्ट्र प्रदूषण नियंत्रण मंडळाने दिनांक १३/०२/२०२० रोजी सदर कारखान्यास कारखाना बंद करण्याचे आदेश पारित केले आहेत.

लोकशाहीर अण्णाभाऊ साठे विकास महामंडळ (मर्या.)

मुंबई येथील कर्मचारी भरतीबाबत

(५४) * १९६९ श्री.विनायकराव मेटे, श्री.विलास पोतनीस : सन्माननीय सामाजिक न्याय मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) साहित्यरत्न लोकशाहीर अण्णाभाऊ साठे विकास महामंडळ (मर्या.) मुंबई येथे सन २०१०-२०११ ते २०१४-२०१५ मध्ये एकूण ८२ कर्मचाऱ्यांची भरती झाली आहे, त्यापैकी ७४ कर्मचारी भरती नियमबाह्य दर्शविण्यात आली असून नियमबाह्य दर्शविलेल्या ७४ पैकी ५५ जागावर निलंबनाची कार्यवाही करण्यात आली व मा.न्यायालयाचे आदेशाने एकूण १९ कर्मचाऱ्यांना महामंडळाने कामावर घेतले आहे, हे खरे आहे काय,

(२) असल्यास, मा.सामाजिक न्याय राज्यमंत्री यांचे दालनात झालेल्या बैठकीमध्ये ७४ पैकी ९ कर्मचाऱ्यांना महामंडळाच्या कार्यवाहीतुन वगळण्याचे निर्देश मा.सामाजिक न्याय राज्यमंत्री यांनी दिलेले आहे, हे ही खरे आहे काय,

(३) असल्यास, महामंडळांकडे सद्या अत्यल्प व अपुरा कर्मचारी वर्ग असल्याने कारण दर्शवून वरीष्ठ अधिकारी यांनी बाह्य यंत्रणेस हाताशी धरून कोणतीही प्रक्रिया न राबविता वरील अधिकारी यांनी त्यांच्या जवळच्या नातेवाईकांना कर्मचारी म्हणून भरती केले असल्याने ह्या कर्मचाऱ्यांच्या मासिक वेतनावर दरमहा रुपये १० लाख एवढा अधिकचा आर्थिक भार पडत आहे, हे ही खरे आहे काय,

(४) असल्यास, सदरील नियमबाह्य दर्शविलेल्या कर्मचाऱ्यांना जाणीवपूर्वक बेरोजगार करण्याचा प्रयत्न केला असून कर्मचाऱ्यांना उदरनिर्वाहाचे दुसरे कोणतेही साधन नसल्याने या बेरोजगार तरुणांना बेरोजगार करण्यास जबाबदार असणाऱ्यांविरुद्ध शासनाने चौकशी करून कोणती कार्यवाही केली वा करण्यात येत आहे,

(५) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री.धनंजय मुंडे : (१) होय, अंशतः खरे आहे.

७४ कर्मचाऱ्यांपैकी ३८ कर्मचारी निलंबित करण्यात आले आहेत. न्यायालयीन आदेशानुसार २७ कर्मचारी कार्यरत असून ०९ कर्मचारी पुर्वी रोजंदारीवर कार्यरत होते ते कामावर आहेत.

(२) तत्कालीन राज्यमंत्री महोदयांनी दिनांक १३/१२/२०१८ रोजी झालेल्या बैठकीत असे निर्देश दिले आहेत.

(३) जवळच्या नातेवाईकांना कर्मचारी म्हणून भरती केले हे खरे नाही, महामंडळाने संचालक मंडळाच्या मान्यतेने बाह्यस्त्रोताद्वारे ४४ कर्मचारी घेतले आहेत. यावर दरमहा रुपये ८.५० लाख खर्च आहे.

(४) हे खरे नाही, ३८ कर्मचारी निलंबित असून उर्वरीत कार्यरत आहेत.

(५) प्रश्न उद्भवत नाही.

**धामनशेत (ता.मोखाडा, जि.पालघर) ग्रामपंचायत हद्दीमध्ये सडलेले
खांब व वीज वाहक तारा लॉबकळत असल्याबाबत**

(५५) * ७६३ श्री.रविंद्र फाटक : सन्माननीय ऊर्जा मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) धामनशेत (ता.मोखाडा, जि.पालघर) ग्रामपंचायत हद्दीमध्ये सडलेले खांब व वीज वाहक तारा लॉबकळत असल्याचे माहे जानेवारी, २०२० मध्ये वा त्यादरम्यान निदर्शनास आले आहे, हे खरे आहे काय,

(२) असल्यास, धामणशेत ते पेडकववाडी याठिकाणी जुनाट मोडकळीस आलेले खांब तुटून पडल्यास मोठी दुर्घटना होण्याची शक्यता आहे, हे ही खरे आहे काय,

(३) असल्यास, उक्त महावितरणाच्या दिसाळ कारभाराबाबत शासनाने चौकशी केली आहे काय, चौकशीत काय आढळून आले व तदनुसार कोणती कार्यवाही केली वा करण्यात येत आहे,

(४) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

डॉ. नितिन राऊत : (१) हे खरे आहे.

(२) व (३) मोखाडा तालुक्यातील (जि.पालघर) धामणशेत ग्रामपंचायत हद्दीमध्ये धामणशेत पेडकववाडी या ठिकाणी खराब झालेले लघुदाब वाहिनीचे पाच खांब बदलविण्याचे काम दिनांक २९/१०/२०१९ रोजी मिळालेल्या प्रशासकीय मान्यतेच्या अनुषंगाने दिनांक ०६ फेब्रुवारी, २०२० रोजी पूर्ण करण्यात आले आहे.

(४) प्रश्न उद्भवत नाही.

राज्यातील वनक्षेत्र वेगाने कमी होत असल्याबाबत

(५६) * २९७ डॉ.(श्रीमती) मनिषा कायंदे : सन्माननीय वने मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

- (१) राज्यातील वनक्षेत्र वेगाने कमी होत असल्याचे माहे जानेवारी, २०२० मध्ये वा त्यादरम्यान निदर्शनास आले आहे, हे खरे आहे काय,
- (२) असल्यास, गेल्या तीन वर्षांत राज्यातील ६३३ चौरस किलोमीटर वनक्षेत्र कमी झाल्याचे विविध शासकीय अहवालावरून दिसून येत आहे, हे ही खरे आहे काय,
- (३) असल्यास, उपरोक्त प्रकरणी शासनाने चौकशी केली आहे काय, चौकशीच्या अनुषंगाने राज्यातील वन क्षेत्र वाढविण्याच्यादृष्टीने कोणती कार्यवाही केली वा करण्यात येत आहे,
- (४) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री.संजय राठोड : (१) हे खरे नाही.

(२) हे खरे नाही.

(३) राज्यातील वनक्षेत्र वाढविण्याच्या दृष्टीने पर्यायी वनीकरणासाठी प्राप्त क्षेत्र, अवर्गिकृत क्षेत्र तसेच संरक्षित वन क्षेत्रास भारतीय वन अधिनियम, १९२७ च्या कलम ४ व कलम २० अन्वये राखीव वन म्हणून अधिसूचित करण्याबाबतच्या अधिसूचना शासनस्तरावरून निर्गमित करण्यात येत आहेत.

सन २०१६ ते २०१९ अखेर सुमारे १,५४,३८४.३८ हे.आर इतके क्षेत्र कलम ४ अंतर्गत तर सुमारे १,१४,६९५.८५ हे.आर इतके क्षेत्र कलम २० अंतर्गत राखीव वन म्हणून अधिसूचित करण्यात आले आहे.

(४) प्रश्न उद्भवत नाही.

**परभणी शहरामध्ये महावितरणकडून जादा आकारणीची
विजेची देयके येत असल्याबाबत**

(५७) * १६५२ श्री.विप्लव बाजोरिया : सन्माननीय ऊर्जा मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) परभणी शहरामध्ये महावितरणकडून बसविण्यात आलेले जुने मीटर काढून नविन स्वयंचलित विद्युत मीटर बसविण्याचे काम नांदेड येथील एका खाजगी कंपनीला देण्यात आले आहे, हे खरे आहे काय,

(२) असल्यास, उक्त कंपनीकडून शहरामध्ये ज्या नागरिकांच्या घरी अथवा आस्थापनामध्ये मीटर बसविण्यात आले आहेत अशा नागरिकांना जादा आकारणीची वीज देयके येत असल्याचे माहे डिसेंबर, २०१९ मध्ये वा त्यादरम्यान निदर्शनास आले आहे, हे ही खरे आहे काय,

(३) असल्यास, आर्थिक भुर्दंड सहन करावा लागत असल्याने नागरिकांनी नविन मीटर बसविण्यास विरोध केला असून सदर प्रकरणी शासनाने चौकशी केली आहे काय, चौकशीत काय आढळून आले व तदनुसार शासनस्तरावर कोणती कार्यवाही केली वा करण्यात येत आहे,

(४) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

डॉ. नितिन राऊत : (१) व (२) महावितरण कंपनीद्वारे वीज ग्राहकास त्याच्या वापराप्रमाणे योग्य, अचुक व मानवहस्तक्षेप विरहीत वीज बिल देण्याकरीता रेडियो फ्रिक्वेन्सी डाटा कॉन्सन्ट्रेंटर युनिट (RF DCU) या प्रणालीवर आधारीत काम करणारे मीटर बसविण्यात येत आहेत. हे आधुनिक प्रकारचे मीटर असून यात डाटा कॉन्सन्ट्रेंटर युनिट (DCU) मशिनद्वारे थेट महावितरणच्या संगणकीय बिलिंग प्रणाली मध्ये ग्राहकांच्या मीटरची रिडींग येते. पहिल्या टप्पात आर.ए.पी.डी.आर.पी. टाऊन (Restructured Accelerated Power Development Reform Programme Town) मधील नांदेड परिमंडळातील २,५३,००० ग्राहकांचे मीटर बदलण्याचे उद्दीष्ट आहे. नांदेड परिमंडळात मे.जिनस पॉवर इन्फ्रास्ट्रक्चर, जि.राणीपुर, हरिव्दार या एजन्सीला मीटर बदलण्याचे काम देण्यात आले आहे. परभणी शहर हे नांदेड परिमंडळांतर्गत येत असून ते आर.ए.पी.डी.आर.पी. टाऊन (RAPDRP Town) ही योजना लागू करतांना परभणी मंडळाची एकूण वीजहानी ही ५२% होती. सदर वीजहानी कमी करण्याकरीता निरनिराळ्या उपाययोजना महावितरणतर्फे राबविण्यात येत असून आर.ए.फ. डाटा कॉन्सन्ट्रेंटर युनिट (RF DCU) मीटर बसविणे ही त्यापैकीच एक आहे. यामुळे ग्राहकास त्याच्या वीज वापराप्रमाणे अचुक युनिटचे बिल देणे शक्य होत आहे. सदर आर.ए.फ. डाटा कॉन्सन्ट्रेंटर युनिट (RF DCU) मीटर बसविण्याचे काम परभणी शहरामध्ये माहे ऑगस्ट, २०१९ पासून सुरु करण्यात आलेले आहे. परभणी शहरांतर्गत एकूण ५२,३९८ ग्राहकांचे मीटर बदलविण्याचे उद्दीष्ट असून

त्यापैकी माहे जानेवारी, २०२० पर्यंत मे.जिनस कंपनीमार्फत एकूण १४,७९९ ग्राहकाचे मीटर बदलविण्यात आलेले आहेत. वीज मीटर बदलविण्यात आलेल्या वीज ग्राहकांना जादा वीज देयकाची आकारणी करण्यात आलेली नाही तसेच वीज मीटर बदलविण्यास वीज ग्राहकांकडून विरोध झालेला नाही.
(३) व (४) प्रश्न उद्भवत नाही.

अकोला औद्योगिक विकास महामंडळाच्या (एमआयडीसी)

भूखंडाचे बेकायदेशीर वाटप केल्याबाबत

(५८) * १२०८ श्री.गोपिकिशन बाजोरीया : सन्माननीय उद्योग मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) अकोला औद्योगिक विकास महामंडळाच्या (एमआयडीसी) क्षेत्रिय अधिकारी दर्जाच्या अधिकाऱ्यांनी संगनमत करून भूखंडाची बनावट कागदपत्रे तयार करून खोट्या व बनावट नोंदी करून कोटयवधीच्या भूखंडाचे बेकायदेशीर वाटप करून गैरव्यवहार केल्याचा प्रकार माहे जानेवारी, २०२० मध्ये वा त्यादरम्यान निदर्शनास आला आहे, हे खरे आहे काय,

(२) असल्यास, स्वतःच्या फायद्यासाठी नियमबाह्य व बनावट दस्तऐवज तयार करून महामंडळाचे आर्थिक नुकसान केले, हे ही खरे आहे काय,

(३) असल्यास, उपरोक्त प्रकरणी शासनाने चौकशी केली आहे काय, चौकशीत काय आढळून आले व चौकशीअंती संबंधित दोषींविरुद्ध कोणती कारवाई केली वा करण्यात येत आहे,

(४) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री.सुभाष देसाई : (१) व (२) होय, हे अंशतः खरे आहे.

(३) अकोला विकास केंद्र औद्योगिक क्षेत्रातील भूखंड क्र.टीए-७८ हा भूखंड विनाभरणा करताच वाटप केल्याचे आणि टीए-४६, एन-१५४ व एन-१६० या भूखंडाच्या मुदतवाढ प्रकरणांमध्ये तत्कालीन प्रादेशिक अधिकारी व कर्मचारी यांनी अनियमितता केल्याचे चौकशी समितीस आढळून आले आहे. दोषी अधिकारी/कर्मचाऱ्यांपैकी दोन सहायक क्षेत्र व्यवस्थापक व एक सहायक यांना महामंडळाच्या सेवेतून निलंबित केले आहे. क्षेत्र व्यवस्थापक व प्रादेशिक

अधिकारी हे सेवानिवृत्त झाले आहेत. या प्रकरणामधील अनियमितेशी संबंधित अधिकारी व कर्मचारी यांचेविरुद्ध पोलीस स्टेशन, एम.आय.डी.सी. अकोला येथे गुन्हा दाखल करण्यात आला असून, पोलीस विभागामार्फत पुढील तपास सुरु आहे.

(४) प्रश्न उद्भवत नाही.

**औरंगाबाद येथे एका राजकीय पक्षाच्या महाजनादेश
यात्रेच्यावेळी विजेची चोरी झाल्याबाबत**

(५९) * ६०० श्री.अशोक ऊर्फ भाई जगताप, श्री.शरद रणपिसे, अॅड.हुस्नबान् खलिफे, श्री.जनार्दन चांदूरकर, श्री.रामहरी रुपनवर, डॉ.वजाहत मिर्झा, डॉ.सुधीर तांबे, प्रा.जोगेन्द्र कवाडे, श्री.अमरनाथ राजूरकर : सन्माननीय ऊर्जा मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) औरंगाबाद येथील मराठवाडा सांस्कृतिक मंडळ येथे एका राजकीय पक्षाच्या महाजनादेश यात्रेच्या तयारीसाठी आकडे टाकून वीज चोरी केली असल्याचे दिनांक २८ ऑगस्ट, २०१९ रोजी वा त्यासुमारास निदर्शनास आले आहे, हे खरे आहे काय,

(२) असल्यास, उपरोक्त प्रकरणी शासनाने चौकशी करून वीज चोरी करणाऱ्यांवर कोणती कारवाई केली वा करण्यात येत आहे,

(३) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

डॉ. नितिन राऊत : (१) हे खरे नाही.

(२) व (३) प्रश्न उद्भवत नाही.

भांडुप परिमंडळातील ठाणे, वाशी, पेण येथे वीज चोरी झाल्याबाबत

(६०) * १७३२ श्री.रामनिवास सिंह, श्री.विजय ऊर्फ भाई गिरकर : सन्माननीय ऊर्जा मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

- (१) भांडुप परिमंडळातील ठाणे, वाशी, पेण येथे महावितरणाचे प्रादेशिक निदेशक यांच्या निर्देशावरून दिनांक १ डिसेंबर ते ३१ डिसेंबर, २०१९ रोजीपर्यंत वा त्यासुमारास राबविण्यात आलेल्या मोहिमेत ६२२ वीज चोरी करणाऱ्या लोकांना पकडण्यात आले आहे, हे खरे आहे काय,
- (२) असल्यास, सदर वीज चोरीमध्ये १४ लाख युनिट विजेची चोरी करण्यात आल्याचे माहे जानेवारी, २०२० मध्ये वा त्यादरम्यान निदर्शनास आले असून महावितरण कंपनीला रुपये १.८५ कोटींचा भुर्दंड बसला आहे, हे ही खरे आहे काय,
- (३) असल्यास, उक्त वीज चोरी प्रकरणी अटक करण्यात आलेल्या लोकांवर कोणती दंडात्मक कारवाई केली वा करण्यात येत आहे तसेच त्यांच्याकडून किती दंड वसूल करण्यात आला आहे,
- (४) असल्यास, उक्त प्रकरणी शासनाने चौकशी केली आहे काय, चौकशीत काय आढळून आले,
- (५) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

डॉ. नितिन राऊत : (१), (२), (३) व (४) महावितरण कंपनीमार्फत भांडुप परिमंडळातील ठाणे, वाशी आणि पेण मंडळामध्ये वीज गळती, चोरी रोखण्यासंदर्भात राबविलेल्या मोहिमेमध्ये दिनांक ०१/१२/२०१९ ते ३१/१२/२०१९ या कालावधीमध्ये एकूण ३८२ वीज चोरी प्रकरणे तसेच ६.२४ लाख युनिटची वीज चोरी उघडकीस आली आहे. सदर वीज चोरीची रक्कम रुपये ९५.८७ लक्ष इतकी आहे. तसेच, ३१५ विद्युत ग्राहकांकडून रुपये ७७.०७ लक्ष इतक्या वीज चोरी रकमेची वसुली व ३०५ ग्राहकांकडून तडजोडीद्वारे रुपये ११.९१ लक्ष इतक्या रकमेची वसुली करण्यात आलेली आहे. तसेच ७७ वीज ग्राहकांवर फौजदारी गुन्हा दाखल करण्यात आलेला आहे.

(५) प्रश्न उद्भवत नाही.

विधान भवन :
मुंबई.

श्री.राजेंद्र भागवत
सचिव (कार्यभार),
महाराष्ट्र विधानपरिषद

मुद्रणपूर्व सर्व प्रक्रिया महाराष्ट्र विधानमंडळ सचिवालयाच्या संगणक यंत्रणेवर करण्यात आली आहे.

मुद्रण: शासकीय मध्यवर्ती मुद्रणालय, मुंबई.